

An aerial night photograph of a massive crowd of people filling a wide city street. The crowd is dense and extends far into the distance. Many people are holding up phones, creating a sea of small lights. The street is flanked by tall buildings with lit windows. Some trees are visible along the sidewalks. The overall atmosphere is one of a large-scale public demonstration or protest.

DEMOKRATIET ER DØDT - LEVE DEMOKRATIET

#3

LATIN
AMERIKA

Årgang 27 – desember 2022
Latin-Amerikagruppene i Norge

Redaksjon:

Ragnhild Holtan

Ragnhild Grønntun Nissen

Eline Mannino

Emi Pérez Rokseth

Kristina Vatland

Vilde Vinge

Inga Haugdahl Solberg (redaktør)

Skribenter og bidragsyttere:

Stine Gudmundsen Bergo

Inga Maria Guðbjargardóttir Evang

Astrid Fadnes (layout)

Ingrid Fadnes

André Frainer

Oda Balke Fjellang

Juan Grajales

Ingvild Haukeland

Millaray Irribarra

Sunniva Johansen

Silje Hvilsum Kvanvik

Ingrid Fabiola Moen

Diego Alexander Salazar

Evelyn Hoen

INNHOOLD

Leder	3
Gustavo Esteva og illusjonen om demokrati	4
Nicaragua - et glemt diktatur	5
Valg og valgfusk Nicaragua 2022	6
Fremtidens fred?	8
Reisebrev fra LAGs sommerleir	9
Våre elver og vårt land er ikke til salgs	12
Høstens avgjørende presidentvalg – intervju med Brasil-ekspert Torkjell Leira	16
Brasils presidentvalg i 2022: demokratiets seier over fascismen!	18
Kollektive Karlsøya	20
Klima av usikkerhet etter at Chile nedstemte ny grunnlov	22
Den voldelige baksiden av Europas soyaimport	24
To kvinnelige ordførere står opp mot el machismo	28
Dette kan ikke skje med meg	30
Grøss, gru og argentinske noveller	32
Hva har skjedd i LAG i høst?	34
Podkasttips	35

Forsidefoto: Tilhengere av Luiz Inácio Lula da Silva (PT) feirer valgseieren i det brasilianske presidentvalget 30. oktober 2022.

Foto: Ricardo Stuckert.

Vil du skrive for oss?

Har du en idé til en artikkel, bildeserie eller et tema vi bør ta opp? Vi tar gjerne imot reportasjer, kulturanbefalinger, kommentarer, debattinnlegg og andre ting med Latin-Amerikatemata.

LEDER:

TEKST: REDAKSJONEN

Det er trange økonomiske tider for mange, også i Norge, og det internasjonale storpolitiske klimasamarbeidet ser som vanlig ut til å få til for lite, for treigt. Flere steder i verden er det autoritære, konservative og nasjonalistiske krefter som vinner på krisene, mens venstresida sliter med å samle folk, eller klarer ikke å komme med troverdige politiske svar på de mangefasetterte og sammenvevde problemene. Vi er i stor grad ute av den verste pandemtiden, men det kan være vanskelig å være håpefull når vi i stedet for å se politisk handling basert på innsikter som pandemien gjorde ekstra tydelige - som hvilket arbeid som virkelig er verdifullt uten at det blir verdsatt, at rovdrift på naturen i stor grad la grunnlaget for den globale krisa, og at sosial ulikhet ødelegger liv, og enda mer i krisetider - i stor grad ser en tilbakevending til status quo, hvor de rike har blitt enda rikere, og de fattigere enda fattigere.

Bildet er likevel ikke entydig mørkt. Selv om et historisk progressivt grunnlovsforslag i Chile ble nedstemt tidligere i høst, til stor skuffelse for mange, betyr det ikke at prosessen var forgjeves. I et land med sterke konservative krefter, med nyliberalisme nedfelt i en grunnlov som stammer fra diktaturet, er det i seg selv en stor bragd at arbeidet med den nye teksten, som i tillegg til å garantere grunnleggende sosiale rettigheter gikk langt i å styrke rettighetene til skeive, kvinner, urfolk og naturen, kom så langt som det gjorde – og kampen stopper ikke her. I Brasil vant Lula presidentvalget etter en særdeles skitten og udemokratisk valgkamp fra Bolsonaros side, noe som kanskje rett og slett reddet demokratiet som styreform i landet. Lula er ikke perfekt, men den mer radikale, grasrotbaserte kampen har likevel mye bedre forhold enn under den forrige presidenten.

Sosiale bevegelser i Latin-Amerika er vant til å jobbe mot store krefter, og mange ser det ikke som et alternativ å gi opp selv om kampene er harde. Imidlertid er autoritære krefter også sterkt til stede i flere latinamerikanske land, og for mange som protesterer mot maktovergrep, er trusler og vold en realitet. Solidariteten vår må alltid gå til dem som kjemper til tross for dette, og til dem som blir hindret i å gjøre det. Situasjonen kan virke tung også her i Norge, kanskje særlig når sola nærmer seg sitt laveste punkt, men den graden av frihet de fleste av oss tross alt har, gir oss også et ansvar for å vise denne solidariteten, i ord som i handlinger.

I en kronikk her om dagen sto det at det er *håpet* som er progressivt. Apati og håpløshet gagnar bare dem som sitter godt i det og foretrekker at ting forblir som de er. Vi må fortsette å gjøre motstand, og kjempe for mer demokrati, og en bedre verden.

GUSTAVO ESTEVA OG ILLUSJONEN OM DEMOKRATI

Esteva sier som zapatistene, at autonome bevegelser «drenerer jorda som den kapitalistiske hydraen kan gro i» (Esteva & Escobar 2017, 2569). Bilde fra "El Pensamiento Crítico frente a la Hidra Capitalista: Participación de la Comisión Sexta del EZLN" Sammendrag av Rocío N. Martínez og Jérôme Baschet.

Gustavo Esteva (1936-2022) var en mexikansk aktivist som forsøkte å avkolonisere kunnskap gjennom å ta tilbake lokale ideer og praksiser. Han var med på å grunnlegge ‘la Universidad de la Tierra’ (Jordas universitet) i Oaxaca i Mexico, som kan sees som en praktisering av dette. Dette universitetet fokuserer på kollektiv læring, på å gjenoppta lokal kunnskap, og på å lære det de selv mener er aktuelt for dem – i motsetning til den vestlige vitenskapen lært bort gjennom offisielle universiteter.

Tekst: Kristina Vatland

Demokratisk styre – en udemokratisk oppfinnelse

Esteva mente at selv om ordet demokrati kan bety *gobierno del pueblo*, folkestyre, så har ikke statlige demokratier noe med dette å gjøre. Han pekte på at den greske «oppfinnelsen» av demokrati, og den moderne USAske varianten, ble designet som rasistiske, undertrykkende og ekskluderende politiske regimer, og at begge disse demokratiene var samfunn med slaver. Representativt demokrati ble bygget på en idé om at det var uansvarlig at vanlige folk skulle kunne delta i å styre nasjonalstaten. Visse mennesker fikk være med og velge hvem som kunne styre, mens andre ikke engang var egnet til å delta i valg. Esteva kalte statlige demokratier profesjonaliserte diktaturer: selv om folk kan stemme og kanskje påvirke litt en gang iblant, er det en illusjon at de faktisk påvirker makta.

Esteva var derfor mest opptatt av alternative samfunn og styreformer som skapes utenfor staten. Han ble involvert i zapatistenes kamp i 1994 og samarbeidet med dem i deres forhandlinger med den mexicanske staten i 1996 om San Andrés-avtalene. I ettertid formidlet han zapatistenes ideer, og det er fortsatt en tett relasjon mellom Universidad de la Tierra og zapatistene i dag. Autonome samfunn er selvfølgelig forskjellige, men Esteva var opptatt av å skrive og snakke om dem, nettopp fordi han mente at de utfordrer forestillingen om at folk ikke kan styre seg selv.

NICARAGUA - ET GLEMT DIKTATUR

Nicaragua har i dag blitt et autoritært og isolert land. Motstand blir slått ned på. Journalister og skribenter forlater landet i hopetall. En av disse er Gioconda Belli.

Tekst: Ragnhild Holtan og Eline Mannino

I oktober var Gioconda Belli i Norge. Sammen med PEN Norge og Nicaraguagrupper i LAG deltok Belli i en samtale på Litteraturhuset for å belyse situasjonen i Nicaragua. Denne teksten er basert på denne samtalen. Situasjonen i Nicaragua er dramatisk. Gjennom flere år har presidenten Daniel Ortega dratt Nicaragua i en stadig mer autoritær retning. Det eskalerte i 2018, da store protester mot en ny pensjonsreform i landet ble kraftig slått ned på av regimet. I dag er Nicaragua et lukket land, både ut- og innreise er svært vanskelig og uavhengig media fins ikke. For første gang siden før revolusjonen i 1979, har Nicaragua politiske fanger. De lever under uutholdelige forhold, ofte i isolasjon og uten tilstrekkelig mat.

I 2021 alene hadde 144000 offisielt flyktet landet. En av dem var Gioconda Belli, poet og tidligere leder av PEN Nicaragua, en internasjonal organisasjon for forfattere og skribenter. Hun bor for tiden i eksil i Spania.

Som flere unge akademikere, var Belli aktiv i venstresidepartiet Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN) under revolusjonen i 1979, og var partiets internasjonale pressetalsperson. Da partiet tok en mer voldelig retning på 1990-tallet, trakk hun seg. Belli er mer kjent som skribent, og slo gjennom internasjonalt med boka *La mujer habitada* i 1988, der hun skriver om kvinners motstand mot både den spanske koloniseringen og revolusjonære kvinners kamp mot et voldelig diktatur.

Samtalen på Litteraturhuset blir åpnet av Belli som leser et dikt om Nicaragua. Diktet er fylt av både sorg og savn, men også av en sterk kjærlighet for hjemlandet som smitter. “Gjennom ord kan jeg drømme om deg” leser Belli. For en nasjon, der tusenvis har blitt tvunget til å forlate hjemlandet sitt og lever ensomt langt unna sine nære, virker Bellis dikt samlende.

Poesi handler om empati, mener Belli. Det kommer godt frem i det andre diktet hun leser opp: “Råd til sterke kvinner”. I diktet snakker hun direkte til kvinner, og gir råd som: utdann deg, ta kampen, ta vare på vennskap, beskytt deg selv, og elsk deg selv.

Til spørsmålet: “finnes det håp for Nicaragua?” svarer Belli at i en verden som er mer og mer likegyldig til lidelse og der nyhetsbildet er dominert av kriser som klimakrisen og Russland-Ukraina-krigen er det liten plass for Nicaragua. Likevel må vi huske på at forandring tar tid, og at vi må være tålmodige. De kreftene som gjorde revolusjonen mulig på 80-tallet finnes fortsatt i det nicaraguanske folket.

Samtalen blir avsluttet med musikk. De nicaraguansk-norske musikerne Katia og Nina Cardenal synger om skogen som brenner og trærne som ikke kan rømme. “Vi hører grenen skrike og dyrene som kveles, det er sånn vi føler oss akkurat nå.”

Vegard Bye og Gioconda Belli på Litteraturhuset i oktober. Foto: Evelyn Hoen

Foto over: Nicaragua, landet av innsjøer og vulkaner, som mange nå savner. Foto: privat.

Leseliste/ kilder

- “Development”. I *The Development Dictionary: A Guide to Knowledge as Power*. 1992. Av Gustavo Esteva, bok redigert av Wolfgang Sachs.
- “Foreword” I *The Politics of Autonomy in Latin America: The Art of Organising Hope in the Twenty-first Century*. 2015. Gustavo Esteva i bok av Ana Cecilia Dinerstein
- “The Hour of Autonomy” i *Latin American and Caribbean Ethnic Studies* 2015. Av Gustavo Esteva
- “Post-Development @ 25: on ‘being stuck’ and moving forward, sideways, backward and otherwise”. 2017. Av Gustavo Esteva og Arturo Escobar
- “Autonomy” i *Pluriverse : A Post-development Dictionary*. 2019. Av Gustavo Esteva, bok redigert av Ashish Kothari, Ariel Salleh, Arturo Escobar, Federico Demaria, og Alberto Acosta
- “Protegiendo la autonomía de la democracia” I *Utopía y Praxis Latinoamericana*. 2020. Av Gustavo Esteva

VALG OG VALGFUSK NICARAGUA 2022

Forfatteren av teksten er anonym på grunn av den sensitive situasjonen i Nicaragua for øyeblikket. Av samme grunn er intervjuobjektene anonymisert.

Siden 2007 har Daniel Ortega styrt Nicaragua i en totalitær retning. Som følge av protestene fra sivilsamfunnet i 2018 ble denne prosessen ytterligere akselerert av regjeringa. Valget høsten 2021 ble sterkt kritisert av blant annet Organisasjonen av Amerikanske Stater (OAS), EU¹ og her hjemme av utenriksminister Huitfeldt og organisasjonen SAIH². De kritiserte blant annet at sju presidentkandidater ble arrestert, andre kandidater ble diskvalifisert, mens andre igjen opplevde at partiet deres ble oppløst i månedene før valget. I 2022 intervjuet jeg flere aktivister fra den karibiske kysten. De forteller om valgfusk og om trusler fra Ortegas regjering. Flere har blitt truet av politiet og har opplevd at politiet omringer og hindrer dem i å forlate husene deres.

Autonom organisering blant urfolk og afroetterkommere

Ifølge autonomiloven fra 1987 har urfolk og afroetterkommere på den karibiske kysten rett til å organisere seg på sine tradisjonelle vis, utenfor det partipolitiske systemet. Denne delen av Nicaragua ble ikke kolonisert av spanjolene, takket være motstand fra urfolkene miskito, ulwa, mayangna og rama. På 1600-tallet ble området et engelsk protektorat, samtidig som miskitofolket hadde sin egen konge og kalte området for Moskitia. Garifuna-folket og afro-etterkommere av folk som rømte fra slaveskip skapte også egne samfunn, så tidligere slaver og arbeidere for de britiske koloniherrne bodde i andre samfunn med egne kulturer. Den store tilgangen på naturressurser og kystlinje gjorde at den nicaraguanske staten invaderte Moskitia i 1894, og hele området ble kalt opp etter daværende president Zelaya.

De ulike urfolks- og afroetterkommer-samfunnene ønsket imidlertid å få tilbake autonomien de hadde hatt frem til 1894. Åtte år etter sandinistenes seier i 1979 ble det gjennomført en autonomilov som gav urfolk- og afroetterkommere på den karibiske kysten rett til å organisere seg på tradisjonelle vis, og ga

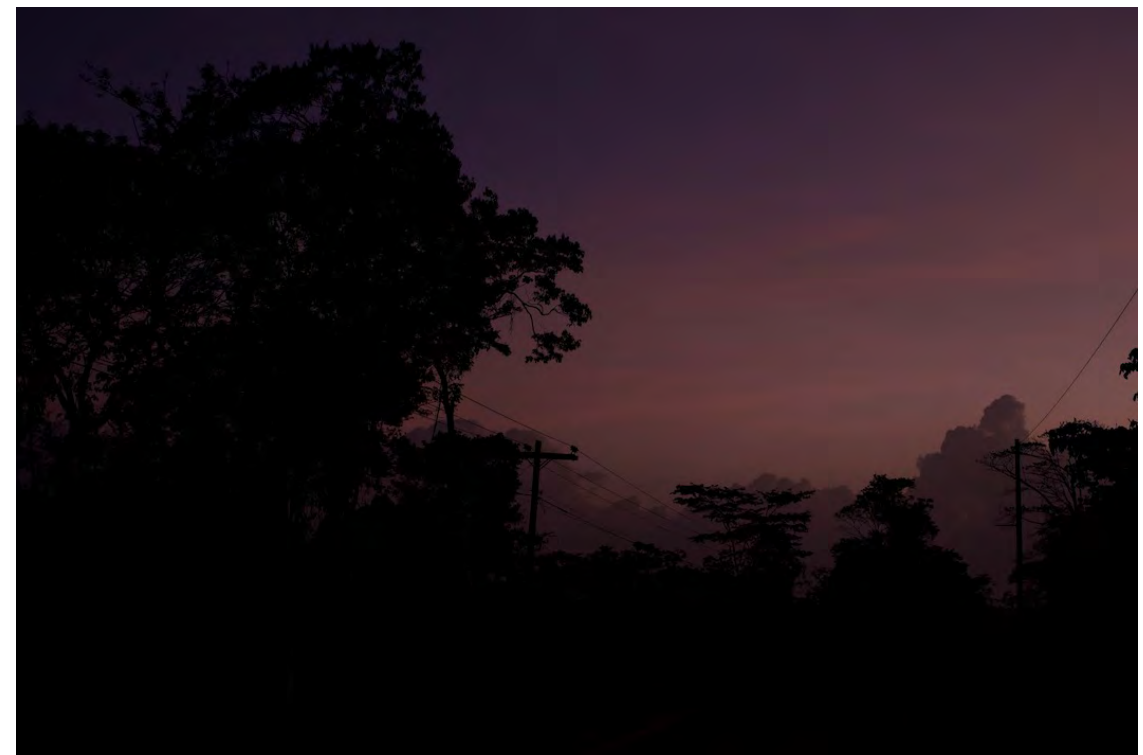
håp til mange om å kunne organisere seg i lokale styrever uten partipolitisk påvirkning. Området ble da delt inn i de to regionene "RAAN" og "RAAS" (den nordlige autonome atlanterhavsregionen, og den sørlige), nå nylig endret til "RACCN" og "RACCS" (den nordlige autonome karibiske kystregionen, og den sørlige). Dessverre har det ikke blitt som de håpte, da disse styrene blir utsatt for mye press fra sandinistene i Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN), og andre som har økonomiske interesser på denne ressursrike kysten. "Ronal" har vært aktiv i et slikt styre. Han forklarer:

– Alle de politiske enhetene - kommunestyre, regional regjering, prøver å presse samfunnsstyret, og hvem tror du de vil gi makten? FSLN fremmer sine kandidater, og en ting med sandinistene, er at de stemmer på den de får beskjed om å stemme på. De vet at den personen ikke er kvalifisert, men fordi han er sandinist, så stemmer de på ham.

Falske valg og falske stemmer

"Cristina" er en menneskerettighetsaktivist fra Bluefields, hovedsete for det regionale styret i den autonome regionen RACCS. Hun mener at det er som om det ikke skulle vært noe valg i 2021, i og med at det så åpenbart var fusk, og så få som stemte. Valgdirektoratet vridde på resultatene, og mange ansatte protesterte fordi de var forpliktet til å produsere et visst antall stemmer. De offisielle resultatene sier at valgdeltakelsen var på 65%, mens organisasjonen Urnas Abiertas (åpne urner) anslår en valgdeltakelse på 18,5%. Ifølge de offisielle tallene vant angivelig Ortega og FSLN valget med 75% av stemmene^{3,4}. "Cristina" forteller videre at både nye og gamle politiske partier er avhengige av regjeringas godkjenning for å kunne fortsette som parti.

– Ingen kan stole på noen politiske parti nå. Ingen, ingen, ingen. Hele greia er bare korrupt. De teller opp stemmene, og det kan vi ikke tillate, fordi de alltid korrupperer folk.

Situasjonen vår på kysten er alltid den samme, uansett system. Derfor må vi passe på vår egen prosess, og den autonome demarkasjonsprosessen. Vi kommer ikke til å stoppe, vi må bare jobbe hardere.

Hun er opptatt av å gå tilbake til urfolks- og afroetterkommeres tradisjon med å velge folk til samfunnsstyrene uten å blande inn politiske partier. I denne tradisjonen stemmer man på lokale personer som man stoler på til å lede samfunnet, på tettsted-nivå og på et høyere nivå med et overordnet styre for flere tettsteder.

Små gnister av motstand

Videre sier hun at regjeringa er redde nå som de innser at de feilkalkulerte hva de kunne komme unna med av fusk:

– Ja, vi er fattige, og ja, vi er et fattig land, men nei, vi er ikke dumme. De undervurderte folks kapasitet, og nå er de redde. Sandinistene kan ikke stole på noen, ikke engang i sitt eget hjem. De trodde at nå hadde folket underkastet seg, men der tok de feil.

"Luísa", som også har jobbet lenge med menneskerettigheter i Bluefields, fortsetter: – Det ble bevist ved valget i fjor i november, for dette gærne paret som styrer landet, de ble helt gale fordi det ble bevist at ingen dro ut for å stemme. Det var bare deres egne folk som stemte.

Hun er opptatt av at nicaraguanere i eksil må mobilisere seg og jobbe for en endring i landet.

– Vi har mange nicaraguanere som er i eksil, og vi prøver å fortelle dem at de må jobbe sammen, se på det som skjedde i november. Det var mange som jobbet hardt rundt valget, og se for et flott resultat, folk ble hjemme! Det er som at de små fyrstikkene er klare, det trengs bare en liten gnist.

De jeg intervjuer har null tiltro til det politiske systemet lenger, og er bekymret for at korrupsjonen og valgfusket skal spre seg til de lokale styrene de sitter i - selv om disse i teorien er partipolitisk uavhengige, så gjør FSLNs allestedsnærværelse og makt det lett for dem å påvirke også disse enhetene. Alle jeg snakker med vil helst tilbake til den partipolitiske uavhengige modellen, som også er den som er beskrevet i autonomiloven - med rom for tilpasning for forskjellige urfolks- og afroetterkommeres samfunn og kultur.

Søndag 6. november 2022 var det kommunevalg i Nicaragua. Sandinistpartiet FSLN vant i 153 av 153 kommuner⁵. Ortega strammer stadig inn, og det har blitt betydelig vanskeligere å bortforklare valgfusket som finner sted. Da Latin-Amerikagruppene i Norge ble stiftet i 1977, var solidaritet med sandinistene i Nicaragua en av hovedsakene vi var opptatt av. Den tidligere helten Ortega har nå blitt den diktatoren han selv, og vi, en gang kjempet mot, og folket lider. Derfor er det viktigere enn noen gang å holde søkelyset på Nicaragua, og vise solidaritet gjennom å synliggjøre hva som foregår der.

1 <https://www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2021/11/08/nicaragua-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union/>

2 <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/-kritikere-fengsles-for-valget-i-nicaragua?publisherId=17847935&releaseId=17919560>

3 <https://www.latimes.com/world-nation/story/2021-11-10/how-hundreds-of-nicaraguans-secretly-monitored-the-presidential-election>

4 <https://www.cse.gob.ni/es/elecciones/elecciones-generales-2021>

5 <https://www.sandiegouniontribune.com/en-espanol/noticias/story/2022-11-06/inician-elecciones-municipales-en-nicaragua>

Autoritære og høyreekstreme krefter er på fremmarsj i hele verden. Vi har ikke råd til å være passive og unnvikende – og kulturarenaer må ta sin del av ansvaret.

Tekst: Eline Mannino

Den 23. oktober fikk Italia ny regjering, en høyreekstrem koalisjon bestående av Melonis Fratelli D'Italia, Salvini's Lega og faktisk også Berlusconi's Forza Italia. Dette skjer nøyaktig 100 år etter Marsjen mot Roma, betegnelsen på Mussolini's statskupp. Samtidig var jeg på Romas filmfestival – *Festa del cinema*.

Der så jeg dokumentaren *La Paz del Futuro* (Fremtidens fred) som forteller, full av beundring og omtanke, historien om veggmaleren og kunstneren Janet Pavone, som var med på den sandinistiske revolusjonen i Nicaragua på 1980-tallet. I filmen kommer det frem at prosjekter knyttet til Janet Pavone fortsatt finansieres av dagens sandinist-regjering. Overraskende nok valgte regissørene å ikke nevne den nåværende politiske situasjonen i Nicaragua i filmen.

I 1979 var Nicaraguas nåværende president Daniel Ortega en av lederne for den sandinistiske frigjøringsfronten som bekjempet et 40 år gammelt diktatur. I dag har Ortega gått fra å være en folkehelt til å bli en autoritær leder som massakrerer unge demonstranter og fengsler politiske motstandere. I 2018 ble mer enn 300 mennesker drept under regjeringsskrittiske demonstrasjoner. Etter dette fordømte FN Nicaraguas regjering for «undertrykkelse og tortur».

Under samtalen om filmen, der både regissørene og kunstneren Janet Pavone deltok, spurte en i publikum om hvordan det kan rettferdiggjøres at prosjekter knyttet til Pavone fortsatt blir finansiert av en regjering som har blitt et diktatur. Pavone svarte: «Du er feilinformert». Deretter avsluttet moderatoren diskusjonen ved å si at det ikke var riktig tidspunkt for en politisk diskusjon. Da jeg senere spurte regissørene hvorfor de valgte å ikke fortelle om den nåværende politiske situasjonen i Nicaragua i filmen, svarte de at de ikke visste nok om den, og fordi situasjonen er komplisert var det lettere å la være.

Det er skremmende at en viktig kulturarena som Romas filmfestival, som har muligheten til å si noe og nå mange, velger å avslutte den politiske diskusjonen om et autoritært regime helt uten videre. Det er også kritikkverdig at regissørene virker tilsynelatende lite informert om et tema de selv har laget film om.

I et land der statsministeren, Giorgia Meloni, kommer fra et parti med røtter i fascismen har vi ikke råd til å være passive og unnvikende. Og, enda viktigere, vi har ikke råd til å ikke snakke om politikk.

Veggmaleri i Managua til minne om Sandinisterevolusjonen (1984). Maleriet er ikke laget av Janet Pavone. Lisens: CC.

MITT SKIP ER LASTET MED: AKTIVISTER

Vinden er svak, men ånden er sterk idet vi seiler utover Oslofjorden. En liten båt fylt med aktivister som gjerne vil rekke første punkt på programmet, *mística*. For noen av oss vil dette bli et kjærnt gjensyn etter pandemien, og for andre det første fysiske møtet med LAG noen gang. Vel fremme på Kjeholmen har de heldigvis ventet på oss. Gjensynsglede og bli kjent-samtaler mellom store og små overdøver tålmodige forsøk på å samle oss til oppstarten av programmet. Om du tilhører dem som forbinder leir med noe man holdt på med som barn, så kan jeg melde om at mens yngste deltager øver seg flittig på å lære å gå, har den eldste vært med siden oppstarten av organisasjonen. Til slutt bærer det ned på gressletta for å stille seg i ring. *Her kan du få et lite innblikk i hva vi snakket om under leiren:*

Tekst: Kristina Vatland

«Valget var en farse.»

Evelyn forteller om en skremmende politisk utvikling i Nicaragua. Fra at det tidligere bare var lov med én presidentperiode i Nicaragua, til at Daniel Ortega i 2021 kunne bli gjenvalgt for sin femte periode. Den stadig økende kontrollen og tilhørende minskende ytringsfriheten har lagt til rette for fengsling av demonstranter og opposisjonsledere. I dag er de siste politiske partiene fratatt lovlig status.

«Hvordan kan vi bremse fascismen?»

Strukturene fra diktaturet forsvant ikke med innføringen av det offisielle demokratiet i Brasil i 1985, for militærfolk i regjeringa fortsatte å videreføre et autoritært styre. Selv om grunnloven i landet er bra, også for urfolk, så er dette bare på papiret.

Historien om hvordan Bolsonaro kom til makta, er til forveksling lik den om Trump. Larissa tror ikke bolsonarismen vil forsvinne, men spør hvordan den og polariseringen kan bremses.

Motstand er å skape.

Neste dag snakker Vilde om å ha et bevisst forhold til kulturen man konsumerer og om at alle kan lage egen kultur og kunst. Resten av dagen leker vi oss med å lage vår egen. Vi får nye verktøy til å kommunisere og drive med aktivisme på kreative måter.

«Todo preso es político»

Susanne snakker om politiske fanger i Guatemala, Mexico og Ecuador. At noens kjære blir forsvunnet er kanskje noe av det verste som kan skje folk. Og hva er egentlig grensa mellom en politisk fange og en vanlig fange, når årsakene til at folk tyr til kriminalitet ofte er politiske? Det er oftest de undertrykte som rammes, enten de blir tvunget inn i kriminalitet eller blir fengslet på vegne av noen andre. Kampen mot fengselet må være en del av den antirasistiske bevegelsen. I Latin-Amerika har de et slagord som sier: «Todo preso es político» ("alle fanger er politiske").

LIBERTAD
PRESOS
POLÍTICOS

Johan om Cuba

Johan snakker om hvordan Cuba i dag kan være et vanskelig tema for venstresiden. Cuba representerte en viktig revolusjon i 1959, med unge, symbolske revolusjonære med håp for framtida. Nå ser Cuba annerledes ut. Mange ungdommer forsvinner, blokaden er opphevet, og vi må forstå Cuba og demokratiseringsprosesser på nytt. Organisasjonen Proyecto nuestro America jobber med å kartlegge sosiale bevegelser i Latin-Amerika mot kapitalismen. Demokratiprosessen idag er kompleks, mangfoldig og kommer fra grupper med ulike utgangspunkt.

Hvordan støtte opp om motstanden når vi ikke finner den?

Etter introduksjonene blir det felles diskusjon og samtale i en sirkel på gressletta. Vi snakker om at verdenssamfunnet ikke kan bli sittende å se på når det hele er i revers i Nicaragua, og om hvilken retning arbeidet til LAG skal ta. Hvordan støtte Nicaragua når det er vanskelig å finne noen å samarbeide med, fordi folk er så redde for å være kritiske innad i landet? LAG skal jo støtte kamper som er der, grasrota, ikke initiere egne kamper. Noen kommenterer at det er likheter mellom hvordan den internasjonale venstresida har forholdt seg til Cuba og Nicaragua. Den har ikke hatt et kritisk nok blikk og det er en stor feil å ikke yte motstand mot det autoritære, selv om det kommer fra venstresida.

Nå i ettertid vet vi at sommerleiren på Kjeholmen var i den siste sommerhelga, før høsten slo inn. Det var noen som ymtet frempå med at dette var tilfellet, kanskje for å rettferdiggjøre en av de etter hvert mange badepausene vi hadde. Men sommerslutt er et ikke-tema når en ligger der og nyter synet av blinkende bølger og badende kamerater.

VÅRE ELVER OG VÅRT LAND ER IKKE TIL SALGS

– Mitt urfolksnavn er Kuña Aranduhá som betyr «vis kvinne». Da jeg ble døpt ga de eldre i samfunnet meg i oppgave å kjempe denne kampen.

Søndag 2.oktober er det valg i Brasil. Den samme dagen befinner vi oss på andre siden av verden i DOGAs lokaler i Oslo der Globaliseringskonferansen finner sted. Her møter vi Jaqueline Goncalves Porto, feminist og urfolksaktivist i Brasil fra Guarani-Kaiowá-folket. Urfolksnavnet hennes er Kuña Aranduhá.

Tekst: Inga Maria Gudbjargardjottir Evang, LAG Blindern
Foto: Jaqueline Porto Goncalves/privat

Jaqueline Goncalves Porto har deltatt i mange ulike prosjekter for urfolksrettigheter, blant annet som koordinator for den første kartleggingen av vold mot urfolkskvinner skrevet av urfolk: «CORPOS SILENCIADOS, VOZES PRESENTES: a violência no olhar das mulheres Kaiowá e Guarani», og et prosjekt for å bygge tradisjonelle medisinerhus for jordmødre og eldre i Kaiowá og Guarani. I tillegg har hun en mastergrad i sosialantropologi fra Federal University of Grande Dourados.

Kuña Aranduhá bærer et hodeplagg, halskjede og armbånd som kjennetegner Guarani-Kaiowá-folket.

– Jeg har vært på en veldig intens reise fra Brasil med en karavane med brasilianske urfolkskvinner kalt Bancada do Cocar. Denne organisasjonen kartlegger og dokumenterer brudd på menneskerettigheter og vold mot urfolkskvinner i territoriene deres, og bruker informasjonen i kampen for urfolksrettigheter. Bancada do Cocar har også for første gang flere urfolkskvinner som stiller til valg. Kamerateamene mine har holdt på med denne marsjen helt til i går, før valget. Jeg tok del i denne marsjen på internasjonalt nivå og det var sånn jeg kom meg hit. I dag har jeg vært 20 dager utenfor Brasil.

– Hvordan opplever du det?

– Jeg synes det er nødvendig å ha kontakt med andres perspektiver, forstå hvordan mennesker fra andre steder i verden ser på Brasil, og hvordan det er veldig lite informasjon om massakrene mot urfolk. Bancada do Cocar kjemper for urfolksrettigheter. Hittil representerer majoriteten av de som sitter i kongressen den evangeliske kirka og landeiere. Urfolk prøver nå å få mer plass. I det brasilianske valget i år stiller det høyeste nummeret av urfolk noensinne, med 85 prosent økning. En av hovedsakene til Bancada do Cocar er urfolks rett til territoriet, som er grunnlovsfestet, men

ikke fulgt, og *Audiencia*-politikken som består i å avkolonisere den brasilianske politikken.

– Hva slags tiltak skal til for at det skal fungere?

– I dag forsømmer staten urfolksrettigheter. Bancada do Cocar skal kjempe for disse rettighetene ved å fremme urfolks forslag til kongressen. De har en nettside som viser hvor mange som stiller til valg på de forskjellige nivåene og hver kandidat med sine programmer og hjertesaker. Celia Xakriabá og Sonia Guajajara er to viktige kandidater i dette valget.

Aranduhá forklarte i et innlegg hun holdt tidligere på dagen at selv om Lula er en mye bedre presidentkandidat for urfolk i Brasil enn Bolsonaro, så har han sittet som president tidligere, og ikke gjort nok i den perioden.

– Bolsonaro har allerede sagt at hvis han vinner, garanterer han at ingen landrettigheter eller andre rettigheter skal gå til urfolk. Det vil jo gjøre at volden og invaderingen av urfolks territorier fortsetter. Og selv om Lula vinner valget betyr ikke det at alt løses for det er jo fremdeles flertall i kongressen som støtter Bolsonaro. Likevel er Lula mer åpen for urfolkskampen. I denne valgkampen er et av

Fra en demonstrasjon mot volden mot urfolk

hovedforslagene hans å skape et eget urfolksdepartement i Brasil.

Aranduhá vet ikke hvordan Lula skal få gjennom dette forslaget uten flertall i kongressen, men understreker:

– Det viser jo hvor viktig det er å ha Bancada do Cocar med alle kvinnene som stiller. Uansett hva Lula gjør, har vi Bancada do Cocar som vil skape en urfolksambassade. Gjennom den kan vi kommunisere med andre urfolk i verden, samles internasjonalt og sette søkelys på globale problemer vi møter i dag, som klimakrisa.

– *Hvordan påvirker klimakrisa urfolksgrupper i Brasil, og hvordan bør man jobbe mot den?*

– Det er viktig å huske at det har vært 522 år med ødeleggelse av naturressurser i Brasil. Det er fem århundrer med folkemord, og det er ikke noe du får tilbake på fire år. Du har jo trær som er flere hundre år gamle som blir revet ned på minutter og elver som tidligere har vært beskyttet, men som nå blir ødelagt. En av hovedideene fra urfolk er å gjenskoget landet og å avkolonisere den kapitalistiske modellen som ødelegger naturressursene og de som er avhengige av dem. Det handler om

at vårt land og territorium ikke er et marked. Våre elver og vårt land er ikke til salgs. Nå er det nok.

Aranduhá forteller mer om sin egen urfolksgruppe Guarani-Kaiowá:

– Det er den nest største urfolksgruppa i Brasil. I 1915 ble vi kastet ut av territoriet vårt som nå er under kontrollen til store plantasje-eiere som dyrker sukker, mais, soya og kjøtt. I kompensasjon har de laget et urfolksreservat, der de har bosatt alle som ble kastet ut i 1915. Det er åtte reservater, og de er ikke store nok. Urfolk har derfor tatt tilbake noe land, som kalles *retomadas*. Dette er en del av kampen for å få tilbake de territoriene som i følge grunnloven tilhører urfolket. Territoriene er i stor grad i hendene til de store landeierne, og konflikten er ekstremt voldelig mot urfolk. De siste årene er det få territorier som har blitt gitt tilbake, men store territorier har blitt okkupert av urfolk, og er nå *retomadas*.

– *Hvordan forholder politiet seg til volden mot og drapene på urfolk?*

– Politiet er staten. De representerer ønskene til staten, så folkemordene mot Guarani-Kaiowá var det politiet som stod

bak. De utfører massakre både fra helikoptre i luften og på jorda. Politiet bruker propaganda for å male et feilaktig bilde. For eksempel sier de at det er urfolk som stjeler land, at urfolket er koblet til narko-gjenger, og at det er urfolk fra Paraguay som kommer for å ta privat land i Brasil og at de ødelegger jorda.

Aranduhá forklarer at de på denne måten kriminaliserer urfolksgruppene og undergraver deres kamp og dermed deres historie. Jeg lurer på hvordan det påvirker synet på urfolk i resten av befolkningen.

– Kriminaliseringen har tatt flere ulike former, mot flere forskjellige urfolksgrupper og ledere. Når vi samler oss i Brasilia for Encampamento Nacional, et av de største urfolksmøtene, blir vi kriminalisert. Politiet finner ulike måter å tie eller usynliggjøre urfolkskampen på. Mange mennesker har derimot blitt påvirket positivt av interesseorganisasjoner (NGOs) som støtter urfolks kamp mot statens propagandaspredning. Selv om støtten fra interesseorganisasjonene er positiv, oppleves det som at en tredjepart bestemmer på våre vegne. Kampen for våre territorier og urfolk kjempes ikke av noen andre - den kampen er vår og våre forfedres.

– *Til slutt, hva var det som startet aktivismen din?*

Aranduhá svarer med gnist i øyet:

– Mitt urfolksnavn er Kuña Aranduhá som betyr en vis kvinne. Da jeg ble døpt ga de eldre i samfunnet meg i oppgave å kjempe denne kampen for å beskytte kvinnenenes rettigheter. Jeg begynte allerede som 14-åring. Nå er jeg 32 og har en datter. Veien jeg har gått sammen med urfolkskvinner har vært viktig for meg, fordi det er ikke alle urfolkskvinner som klarer å snakke for seg. Det er veldig viktig at jeg og andre urfolksaktivister fortsetter å være et medium for å synliggjøre dem og snakke på deres vegne. Jeg har lært masse med og av dem. Da jeg skulle reise så fikk jeg en lang bønn fra urfolkskvinnene fra Guarani-Kaiowá og i går fikk jeg en melding fra en av dem der det stod «Jaquí, jeg savner deg, men jeg vet at du snakker for oss». Jeg blir emosjonell av å prate om det nå! Det er veldig tungt å gå denne stien og prate om så mye vold, men vi har beskyttelse fra forfedrene og de er med oss.

Foto øverst: *Nenhuma a Menos* er den brasilianske versjonen av den latinamerikanske og internasjonale bevegelsen mot drap på kvinner (femicidios)

I midten: Kuña Aranduhá på Globaliseringskonferansen i Oslo

Nederst: Urfolkskvinner demonstrerer for sine rettigheter i Brasil.

Kuña Aranduhá med urfolkskvinnene som hun støtter og som støtter henne.

HØSTENS AVGJØRENDE PRESIDENTVALG I BRASIL

INTERVJU MED BRASIL-EKSPERT TORKJELL LEIRA

Tekst: Ragnhild Grønntun Nissen

Venstresidekandidat og ekspresident Luiz Inacio Lula da Silva gikk nylig av med seieren i presidentvalget i Brasil og vil dermed erstatte sittende president og høyrepopulist Jair Bolsonaro. Etter to valgomganger og store spekulasjoner rundt hvilken kandidat som til slutt ville sikre seg flertall, vant Lula i andre runde med cirka 51 prosent av stemmene mot Bolsonaros 49 prosent.

Lula da Silva har vært fagforeningsleder og er tilknyttet det venstreorienterte arbeiderpartiet Partido dos Trabalhadores (PT). Han var president i Brasil fra 2003 til 2011, men ble i 2016 rettsforfulgt og fengslet etter beskyldninger om korrupsjon. 77-åringen ble derimot renvasket i 2021 og tok da opp kampen om å bli president igjen.

I sine valgløfter, har Lula da Silva blant annet lovet å sørge for at ingen brasilianere sulter og at landet skal ta tilbake sin plass i kampen mot

klimakrisen. Men etter fire år med Bolsonaro i makten og en pandemi som har herjet spesielt kraftig i det søramerikanske landet, står den nyvalgte presidenten overfor store utfordringer, mener samfunnsgeograf og Brasil-ekspert Torkjell Leira.

Situasjonen i Brasil i forkant av valget

De siste årene har Bolsonaro tatt Brasil i store skritt i retning vekk fra demokratiet, påstår Leira.

– Brasil er blitt svært polarisert og det er mye kranling mellom utøvende og dømmende statsmakt. Folk har lav tillit til det politiske systemet, politikere og partier, men også til demokratiet som styringsform.

Landet står også overfor store økonomiske utfordringer. Det er høy arbeidsledighet, høy inflasjon og lav økonomisk vekst, som betyr mindre penger til å blant annet finansiere reformer. Etter minst to tiår med stabil økonomisk vekst, har de siste årene vært preget av en nedgang i BNP per innbygger og en levealder som går nedover. I tillegg øker fattigdommen og ulikhetene raskt og flere millioner brasilianere lever nå på sultegrensen.

– Sulten er tilbake på gata, ifølge Leira.

Veien videre for Lula

Presidentvalget som fant sted i slutten av oktober var et svært avgjørende valg. Ifølge Leira, sto det ikke bare mellom to kandidater med svært forskjellige visjoner for Brasil, men to svært forskjellige syn på hva et velfungerende demokrati er. Dersom Bolsonaro hadde blitt gjenvalgt, ville vi kunne observert et Brasil som gikk i raskere retning mot et autoritært styresett med mindre respekt for minoriteter og marginaliserte grupper. Lula, derimot, har ved tidligere presidentperioder fokusert på å bygge ut og forbedre demokratiet.

– Vi vil se en president som respekterer de demokratiske spillereglene og vil ha mer, ikke mindre, demokrati, sier Torkjell Leira. Fattigdom og sult vil bli hovedsatsninger for Lula. Og det er grunn til å være optimistisk: Forrige gang Lula satt ved makten, ble fattigdommen redusert kraftig ved at staten samlet tidligere fattigdomsprogrammer og mangedoblet ressurser under velferdsprogrammet Bolsa Família. Det var en blanding av minstetrygd og samfunnslønn, som innebar at fattige brasilianske familier kunne få direkte økonomisk støtte dersom de tilfredsstilte kravene. For å kvalifisere, måtte familier blant annet sørge for at barna gikk på skolen og ble vaksinert.

Den overordnede økonomiske veksten var også solid høy under Lula og lav under Bolsonaro.

– Det er mange årsaker til dette, men ikke bare tilfeldigheter. Det handler mye om praktisk politikk og en visjon for hva et godt samfunn er, mener Torkjell Leira.

I forkant av valget snakket Lula om hvordan et nytt og progressivt skattesystem ville kunne finansiere en brasiliansk velferdsstat. I motsetning til Bolsonaro, som arbeidet for en mindre stat og økt privatisering i tråd med den nyliberale modellen, vil Lula ha flere offentlige sysselsettingsprogrammer og færre skatteletter.

– Med Lula som president vil det satses mer på en aktiv stat i den økonomiske politikken, inkludering av marginaliserte grupper og minoriteter, og på å redusere avskoging. Lula vil ha større mulighet enn Bolsonaro til å redusere fattigdom, ifølge Torkjell Leira.

På miljøsidens ønsker Lula å ta tilbake Brasil sin lederrolle i det internasjonale samfunnet. I sin nylige tale på klimakonferansen COP27, fremhevet presidenten at bevaring av Amazonas er en hovedprioritet for hans nye regjering. Prioriteringen inkluderer et mål om null avskoging innen 2030 og etablering av et nytt urfolksdepartement.

– Under Bolsonaros styre, var det full gass på utvinning av naturressurser og full brems på vernetiltak, påpeker Leira.

Norge, blant andre, endte opp med å fryse sin støtte til Amazonasfondet som resultat av en drastisk økning i avskogingen. Håpet er at Lula vil klare å snu utviklingen.

Vil Bolsonaro bestride valget?

I forkant av presidentvalget var det mye som pekte i retning at Bolsonaro ville bestride

valget og påstå at seieren ble stjålet fra han. Torkjell Leira påpeker at, i likhet med Trump, har Bolsonaro forberedt seg i lang tid på å kunne bestride valgresultatet ved å spre tvil og løgner om valgsystemet.

– På denne måten kan han stå igjen som den moralske vinneren ved å påstå at seieren ble stjålet fra han av venstresiden. På lang sikt er det fordelaktig fordi Bolsonaro eller sønnene kan stå igjen og si at valget ble stjålet fra dem og nå vil de ta makten tilbake. Det blir en slags hevn eller rettferdighet. Men om det blir Bolsonaro eller noen andre som stiller til valg er usikkert, sier Leira.

I tiden etter at venstresiden gikk av med valgseieren, har Bolsonaro latt være å eksplisitt si at han tapte, mens hans støttespillere har nektet å godta valget som endelig. I tråd med Leiras forutsigelse, har Bolsonaro nylig gått ut og bestridt valgresultatet og bedt valgmyndighetene om å skrote stemmer. Om dette vil gi positivt utslag for presidenten, som beholder sin tittel ut 2022, enten på kort eller lang sikt, gjenstår å se.

Grunn til håp til tross store utfordringer

Selv om Lula og venstresiden har klart å kapre valgseieren, er det ikke mangel på utfordringer som står for døren. I sin tid som president har Bolsonaro bevisst forsøkt å splitte folket, og valgresultatene viser at cirka halvparten av befolkningen fortsatt støtter Bolsonaro. Denne strategien hører nærmest hjemme i en oppskriftsbok for høyre-autoritære styresett, ifølge Torkjell Leira. Det betyr at Lula de neste fire årene må klare å håndtere et brasiliansk samfunn som er blitt svært polarisert.

Under Bolsonaros styre har Brasil i tillegg vært en brems i internasjonale forhandlinger når det gjelder temaer som klima og miljø, menneskerettigheter og kjønnsproblematikk. Det er noe som kan forandre seg under Lulas styre. Imidlertid har Lula per dags dato mindre støtte i kongressen enn Bolsonaro, noe som kan gjøre det krevende for venstresidekandidaten å oppnå store og viktige endringer.

Til tross for at verden kan sies å være inne i en autokratiseringsbølge, ifølge Torkjell Leira, og at Bolsonaro har gjort det han kan for å svekke det brasilianske demokratiet, viser den nylige valgseieren i Brasil at man ikke kan drepe et demokrati over natten.

– Det er masse motstand overalt - i lovverk, byråkrati, gammel kunnskap og statsapparatets overlevelsesinstinkt. Brasil har vist seg å være et demokratisk laboratorium, men mest sannsynlig vil de demokratiske kreftene vinne og det gir grunn til håp.

Lula vinker til folkemengden etter valgseier i Brasil.
Foto: Coletivo Resistência

BRASILS PRESIDENTVALG I 2022: DEMOKRATIETS SEIER OVER FASCISMEN!

Janja, Lula, Alckmin, og Maria Lucia feirer seieren i Avandia Paulista, São Paulo. Foto: Ricardo Stuckert/Wikimedia Commons.

Lulas seier over Bolsonaro var absolutt ikke noe trivielt. Bolsonaro spilte veldig skittent, men likevel vant Lula.

Tekst: André Frainer, biolog, forsker i økologi og lokallagsleder i LAG Tromsø

Bolsonaros skitne valgkamp

Bolsonaro brukte hele statsstrukturen til sin egen kampanje slik det aldri har blitt gjort før i demokratiske valg i Brasil. Utbredt stemmeundertrykkelse i noen av de mest Lula-dominerte regionene, med politistyrte veiblokkeringer på valgdagen, hindret folk i å stemme; det var utbredt stemmekjøp av politikere og businessmenn på Bolsonaro's side, inkludert trusler om at folk skulle få sparken eller miste sosial velferd dersom Bolsonaro tapte; og ikke minst en endeløs produksjon av falske nyheter og ulike konspirasjoner, sendt til millioner av brasilianere via Whatsapp. Feiringen av Lulas

trassige seier over et tydelig forsøk på å rote med demokratiet kan ikke overdrives. Demokratiet vant over fascismen, og dette må feires og huskes godt!

Store utfordringer for Lulas regjering

Lulas nye regjering vil ikke få det enkelt. Foruten å måtte håndtere de siste årenes massive økning i fattigdom, bedre levebrødet og arbeidsrettighetene til de mange som ble glemt av Bolsonaro, og bekjempe den pågående avskogingen av Amazonas som om det sto om våre alles liv (og det gjør det jo), vil Lula også møte en sint mengde bolsonarister med

deres misforståelse av demokrati og tendens til fascisme. Alt dette mens han må manøvrere i den bredeste politiske koalisjonen Brasil noensinne har sett, fra venstre til høyre. Kort fortalt er det fem store krefter bak Bolsonaro som på en eller annen måte må håndteres av Lulas regjering: finansgruppene, de evangeliske kirkene, middelklassen, landbruksbedriftene og politiet.

Finans og fascisme

For det første, finansgruppene: fascismen er et produkt av kapitalismens ekstreme høyrepolitiske makt, og derfor har storkapitalister en tendens til å lukke øynene for fascismen. I Bolsonaro's regjering var økonomiminister Paulo Guedes et av de mest velkjente ansiktene, godt ansett av finanssektoren, men ikke nødvendigvis av folket. Guedes er en nyliberal tidligere tilhenger av Pinochets diktatur, som har blitt den stolte 'Chicago-gutten' for den brasilianske finansklassen. De ekstremt mektige privateide mediene (TV-kanaler, aviser, radiostasjoner, nettbaserte nyhetsgrupper) støtter denne finansgruppen nesten enstemmig, og de vil også ønske mer nyliberalisme fra Lula, i stedet for sosial velferd.

Bolsonarostøtte i templene

For det andre, de evangeliske kirkene. Utøvere av de evangeliske kirkene er mangfoldige, og det samme er templene deres. Denne svært heterogene gruppen er ofte til stede i fattigere samfunn, særlig i de sørøstlige og sørlige regionene i Brasil. Hovedproblemet er de evangeliske lederne, som bidrar til å spre frykt i befolkningen, holder seg til svært konservative familie- og moralverdier og veldig ofte åpent støtter Bolsonaro eller andre høyreekstreme politikere. De brukte kirker til klare partipolitiske taler, noe som er forbudt i brasiliansk lov. Medlemmene ble bedt om å stemme på ledernes favorittkandidat, og i noen tilfeller var det intens overvåking av stemmeavgivningen, selv om avstemningen var hemmelig. Ikke alle evangeliske ledere er anti-Lula eller pro-Bolsonaro, men det gjelder de mektigste av dem. Disse evangeliske gruppene vokser seg sterkere og bidrar helt tydelig til å utfordre Brasils sekulære stat.

Fordommer i middelklassen

For det tredje, middelklassen – også en svært heterogen gruppe, og derfor vanskelig å karakterisere riktig. Selv om mange i middelklassen vil identifisere seg med progressive verdier og stemme på Lula eller andre kandidater mer til venstre, kommer en stor oppslutning om den nåværende presidenten Bolsonaro herfra. Mye av denne støtten ser ut til å stamme fra deres rasisme, frykt for de fattige, og andre fordommer. Noen oppfatter det som en klassekrig, hvor de tror de tilhører

den superrike klassen, i stedet for å tilhøre områdene der de og deres fattigere naboer bor. Middelklassen er også sint fordi det var under Lulas regjering at de mistet noen av privilegiene sine, som muligheten til å ha hushjelp uten noen arbeidsregulering, eller til å bruke flyplasser uten å måtte dele fly med de lavere økonomiklassene.

Store landbruksvirksomheter og fascistisk politi

For det fjerde, landbruksvirksomhetene. Brasil er blant verdens største matprodusenter, og omtrent 70 prosent av all maten kommer fra små og mellomstore familieeide gårder eller små kooperativer. Ikke desto mindre har de store produsentene av råvarer, for det meste soyabønner, meieriprodukter og kjøtt, hatt en mye større frihet til å avskoge cerradoen og Amazonas, til å invadere urfolksområder og hogge ulovlig i disse landene, under Bolsonaro, og derfor kan en vente motstand mot Lula herfra.

Til slutt politiet, som hjalp til med å blokkere veier eller true folk på valgdagen, alltid i regioner som var mer Lula-dominerte. Politistyrkene har alltid blitt sett på som vennlig stemte mot Bolsonaro og hans støttespillere. Det vanlige politiet i Brasil er militarisert, og deres adopsjon av fascistiske verdier er tydelig, noe som også er synlig i en stor del av Brasils hær.

Veien framover

Lula og hans regjering vil måtte håndtere ekstremt sterke og mektige mobber, drevet av sinne, frustrasjon, frykt og hat, som ikke tolererer mangfold og som ikke fredelig vil akseptere å bli beseiret. Samtidig vil de måtte håndtere konstant press fra finansmarkedet og fra deres viktigste offentlige forsvarere: aviser og TV-kanaler generelt. Den brasilianske kongressen og senatet er også befolket av mange høyreekstreme representanter, noe som gjør Lulas kjente evne til å forhandle på tvers av det politiske spekteret enda mer nødvendig. På grunn av alt dette vil Lulas regjering nesten helt sikkert ikke være sterkt venstreorientert. De må uansett gå videre med mye etterlenget sosialt arbeid, og vil måtte prøve å bringe den høyreekstreme delen av befolkningen tilbake til en sivilisert debatt. Dette er blant de mest presserende og vanskeligste oppgavene Lula og det brasilianske samfunnet har for å sikre en trygg og demokratisk fremtid for alle. Ellers vil fascistene være tilbake ved makten før vi vet ordet av det.

Men foreløpig er det vår rett og plikt å feire at fascismen ble stemt bort og at demokratiet vant. *Viva a democracia, e viva um futuro melhor para todos!*

Konsert med lappeteppet i bakgrunnen.
Foto: Ingrid Fadnes.

KOLLEKTIVE KARLSØYA

En uke hver sommer i tjué år har Karlsøyfestivalen i Troms vært et møtepunkt for positive motkrefter. Årets festivaltema var fred, og en liten delegasjon fra Latin-Amerikagruppene, med representanter fra Oslo, Chiapasgruppa og LAG Tromsø, fikk oppleve Karlsøya i sol og regn.

Tekst: Ingrid Fabiola Moen og Ingrid Fadnes

Festival på dugnad

Karlsøyas idealistiske historie strekker seg tilbake til 1970-tallet, da radikale og frihets-søkende mennesker flyttet til det dødsdømte fiskevær. Festivalen har de siste årene gått fra å være en mer typisk musikkfestival til å være en dugnadsbasert samling. De kaller det deltakerfestival. Det gjennomføres ved at alle bidrar, enten med programinnhold, kjøkken-tjeneste, rigg, vertskap eller miljøarbeid. Alle, også artister og band, må i tillegg betale for billett. Den inkluderer felles frokost, middag og fullt festivalprogram. Slik forsøker man å forsterke det kollektive og medskapende. Prinsippene for organisering og programut-forming er: Gjør-det-sammen, gjør-det-sjøl, ansvar, konsensus, demokrati og prosess. Både gjennom festivalstruktur og politisk programinnhold oppleves Karlsøyfestivalen mer som en aktivistleir enn en musikkfestival. Etter frokost, allmøte og morgentrim samles arbeidsgrupper for å planlegge og gjennomfø-re de forskjellige delene av festivalen.

Art Walks, Peace Performance, og LAGs flygende teppe vokser

Vi hadde med oss LAGs kollektive kunstpoli-tiske prosjekt Solidaritetsteppet. Arbeidet med solidaritetsteppet ble påbegynt i 2019 og først utstilt på Kunstnernes Hus januar 2021 på utstillingen Actions of Art and Solidarity i regi av Office for Contemporary Art Norway (OCA). Solidaritetsteppet ble hengt opp på lillescena, der den fungerte som backdrop på konserter, samtaler og samlingspunkt for videre lappe-teppelaging. Teppet ble utvidet med lapper om Karlsøyas rødstrømpehistorie, krigsmotstand i Russland og barns bilde av solidaritet og Latin-Amerika.

En av festivalens tradisjoner er en felles kunstvandring gjennom øya. Første stopp var en performance av Maya Mi, om vindmøllenes brutale tilstedeværelse i området. Maya Mi har tematisert inngrep i naturen i sitt kunstneriske virke i en årrekke, og under Art Walken føyk hun som en havørn over lyng og myr mens hun konstant minnet oss på hva vi mister når

Maya Mi med performance om naturinngrep. Foto: Ingrid Fabiola Moen.

vi gjør inngrep i naturen. Art Walken inkluderte også den Christianiabaserte kunstner-duoen Ponti & Pagode og Line Sannes verk “May I sit here for a while”, om det å finne trygge rom når du kjenner på frykt. En bit av Sannes verk, en lapp laget av blant annet et dynetrekk, er nå sydd inn i lappeteppet. Lørdagen var viet til barnas egen Art Walk. Gjennom hele uka hadde også de laget steds-basert kunst. Mens Manu Chao jammet ved en av festivalens mange bålplasser, vandret ungene i en lang rekke forbi. Mer interesserte i sin egen kunst, enn en langveisfarende og smått legendarisk trubadur! Lørdag var det også Peace Performance med spoken word, dans og musikk, et ledd i en lengre prosess på Karlsøya hvor et nytt kulturbygg, en helt ny yurta, skal etableres.

Jam med Manu Chao

Høydepunktet for mange var en etterlenget konsert med nevnte Manu Chao. Helt siden festivalens begynnelse har sauebonden Svein

Lapp mot krig til Solidaritetsteppet. Foto: Ingrid Fadnes.

Egil, primus motor for både øya og festivalen, forsøkt å booke ham. Endelig gikk det! Manu Chao ankom øya i båt, og spilte både i det han seilte inn, i det han la til land, utenom konserten og på konserten. For mange var nok timene etter lydsjekk den beste konserten. Da satte Manu Chao seg ned på en trebenk ved en av bålplassene, og de få til stede satt seg ned og jammet med. Under konserten på kvelden gikk antallet festivalpublikummere opp flere hakk, og Svein Egil selv var nok så begeistra at han nesten, men bare nesten, glemte å lese opp det tradisjonsrike manifestet til Karlsøya-festivalen.

Det var inspirerende å være en del av en festival som drives etter solidariske og inkluderende prinsipper, både i gjennomføring og i innhold. Med den nye strukturen som delta-kerfestival har idealisme blitt til praksis, med kunst og musikk som den transformative og samlende krafta. Vi som var der i år anbefaler alle LAG-aktivister å bli med neste år!

KLIMA AV USIKKERHET ETTER AT CHILE NEDSTEMTE NY GRUNNLOV

Etter store protester i 2019 krevde chilenerne en ny grunnlov med flere sosiale rettigheter. Forslaget til ny grunnlov ble nedstemt med stort flertall i 2022.

Tekst: Millaray Irribarra er nestleder i LAG Norge. Hun definerer seg som en Bergen-født champurria-chilener.

Chilenere krever en grunnlovsforsamling

Den 4. september 2022 gjennomgikk Chile en historisk hendelse, da befolkningen stemte mot forslaget til ny grunnlov. Folkeavstemningen var den siste etappen i en prosess som startet for tre år siden da en stor del av befolkningen deltok i massive demonstrasjoner mot enorme sosiale og økonomiske ulikheter. Chilenere var lei av deres nåværende grunnlov, som ble ratifisert i 1980 midt i Pinochets diktatur.

Grunnloven er faktisk en av få gyldige grunnlover i verden ratifisert i et diktatur. Den chilenske befolkningen krevde en ny grunnlov høyt og tydelig. I 2020 stemte 80 prosent av befolkningen ja til å starte prosessen med å skrive en ny grunnlov. Samtidig ble det bestemt at grunnloven skulle skrives av en demokratisk valgt forsamling, noe som verden aldri hadde sett før. Forsamlingen ble valgt i mai 2021 med representanter fra forskjellige

bakgrunner, blant disse var det både politikere, men også representanter med lite eller ingen formell politisk bakgrunn. Av de 154 representantene i forsamlingen var 77 kvinner og 17 hadde urfolksbakgrunn. Målet var klart fra begynnelsen: å produsere en grunnlov skrevet av og for folket og å representere spekteret i befolkningen.

Forsamlingsrepresentantene gjenspeilte mangfoldet i den chilenske befolkningen. Det største symbolet var kanskje Elisa Loncón, en lingvist, akademiker og mapuche-urfolkets representant, som ble valgt som forsamlingsleder uten å ha tilhørighet til noen av de tradisjonelle politiske partiene. Plutselig kunne vi høre politikere snakke ulike urspråk og ta på alvor temaer som aldri før har vært diskutert i chilensk politisk historie. Temaer som miljø, territorielle- og språkrettigheter, feminisme og ulikhet ble diskutert daglig. De fleste i forsamlingen var fornøyd med å kunne

sette en ramme for temaer som påvirker så mange chilenerne. Men de konservative og nyliberalistiske representantene hevdet at forsamlingen var for radikal og useriøs.

En ny, progressiv grunnlov

I juli 2022 ble utkastet til ny grunnlov levert etter ett års arbeid. Resultatet var en grunnlov preget av sosiale og demokratiske verdier.

Grunnlovsutkastet ble umiddelbart hyllet fra ulike politikere og medier både nasjonalt og internasjonalt. Noen hyllet forslaget for dens feministiske, økologiske og plurinasjonale aspekter. Andre beundret de store endringene i sosiale rettigheter. I tillegg så mange på forslaget som den endelige slutten på Pinochet sin

arv, som var preget av nyliberalisme og mangel på sosiale rettigheter. Mange ble optimistiske og håpefulle.

Stor motstand

Det var likevel ikke alle som var fornøyd med hvordan forsamlingen arbeidet. Meningsmotstanderne ville ikke ha så drastiske endringer og en så progressiv grunnlov. Noen betegnet den som en «woke grunnlov», og reagerte på spesifikke temaer som anerkjennelsen av urbefolkning. Mange følte at en radikal grunnlov var en trussel mot den solide chilenske økonomien, som er chilenernes største stolthet. «Det var sånn det startet i Venezuela», gjentok seg ofte blant meningsmotstanderne.

Resultatet fra folkeavstemningen var overveldende, 62 prosent stemte mot den nye grunnloven. For de som identifiserte seg med progressive og venstreorienterte verdier var resultatet nedslående. Dette på tross av at meningsmålingene på forhånd forutså tapet, var klimaet preget av optimisme og håp. Mer enn en million *apruebo*-tilhengere (de som var for forslaget) samlet seg i Santiago et par dager før valget, og det hadde skjedd før at meningsmålingene hadde tatt noe feil. Tidligere forsamlingsmedlem Bárbara Sepúlveda hevdet at meningsmålingene rett og slett ikke gjenspeilet den stemningen de hadde sett i gatene gjennom de siste ukene før folkeavstemning. Det viste seg at de tok feil, ikke meningsmålingene.

Noen tidligere forsamlingsrepresentanter og andre venstreorienterte politikere har tatt ansvar og selvkritikk; noen har innrømmet at de ikke klarte å fremme til chilenere hvordan den nye grunnloven ville bedret deres interesser. Det virker som dette dessverre ikke har vært nok. Fordi etter sorgen fulgte sinne, og mange nøkkelpersoner har også pekt på at resultatet skyldtes falske nyheter spredt fra høyresiden og chileneres egoisme og uvitenhet.

Hva vil fremtiden bringe?

Det finnes ulike tolkninger på hvordan dette kommer til å ende, men én ting er sikkert: Chilenerne ønsker en ny grunnlov. Dette ble allerede bestemt i 2020 da 78 prosent stemte for en ny grunnlov. Diskusjoner og forhandlinger har allerede startet. Høyrekoalisjon har delt deres krav til både regjeringen og kongressen om hvordan de ønsker at prosessen skal fortsette. En annen høyrekoalisjon, Chile Vamos, er imidlertid ganske kontroversiell og har støttet nei-siden siden begynnelsen, og til og med offentliggjort støtte til den omstridte Pinochet-grunnloven.

Endringer ligger i høyrekoalisjonens hender

I slutten av september publiserte Chile Vamos en uttalelse der de foreslår hvordan prosessen skal gå videre. De ønsker en «ny og god grunnlov», med essensen fra den nåværende grunnloven. De mener nemlig den har vært vesentlig for Chiles økonomiske og sosial utvikling. De påpeker også at en ny grunnlov må utarbeides av en gruppe eksperter, helst med politisk erfaring. Lokale medier har rapportert at forrige president Sebastian Piñera har vært i dialog med Chile Vamos, for å diskutere muligheten for hans deltakelse som «ekspert» i en ny grunnlovsprosess. Av mange oppfattes dette som en erklæring mot en ny grunnlov, noe som ikke er overraskende da koalisjonen har prøvd å stoppe grunnlovsprosessen fra første dag. Aktivister, regjeringen og politikere fra ulike progressive partier har kritisert dette sterkt, og har krevd at Chile Vamos tar ansvar for de millioner av chilenerne de representerer.

Nå har de full kontroll siden de har flertallet i kongressen. Det ser ikke lovende ut for en ny og progressiv grunnlov, selv om vi snakker om en historisk prosess som utvikler seg hver dag.

Amulepe taiñ weichan

- La lucha continúa

Selv om de konservative feiret «nei» til ny grunnlov med nasjonalsang og champagne, må man ikke glemme at i det siste presidentvalget sa Chile nei til høyresiden, da Gabriel Boric vant valget med 55 prosent av stemmene. For ikke å nevne avstemningen i 2020 da 78 prosent stemte for en ny grunnlov. Det er dermed naivt av høyresiden å tro at alle som stemte mot grunnlovsutkastet gjorde det fordi de heller ønsket å fortsette med Pinochets grunnlov. Selv om grunnlovsutkastet ble nedstemt betyr ikke dette at alt er tilbake til slik det var før. Det har nemlig vært store endringer i samfunnet den siste tiden, som at politiet ikke lenger er like respektert som før, og samfunnet har blitt mer kritisk og mindre redde til å si ifra. Og selv om prosessen ikke hadde det ønskede resultatet, har det vært meget vakkert å se hvordan chilenernes meninger har en betydning og kan skape viktige sosiale og demokratiske endringer. Det er mye som gjenstår, og det er absolutt mulig å føle seg umotivert, skuffet og rett og slett deprimert av resultatene. Men samtidig er det viktig å huske at det siste ordet ikke er sagt. Vi må huske på at det er vår plikt å be politikerne om å ta ansvar for det som de har lovet. Chile har gjort det før, og vi skal garantert gjøre det på nytt dersom våre rettigheter ikke blir respektert.

Chilenerne vil ha en ny grunnlov, men veien dit ble lengre enn håpet. Foto: José Pereira.

DEN VOLDELIGE BAKSIDEN AV EUROPAS SOYAIMPORT

Mange har hørt om avskogingen og fordrivelsen av småbønder og urfolksamfunn i Brasil. Færre kjenner til situasjonen i Paraguay, til tross for at den er like alvorlig. Mellom 2001 og 2019 forsvant over en fjerdedel av Paraguays skogdekke for å gi plass til soya- og kvegdrift, og småbønder kjemper for å stå imot agroindustriens stadige ekspansjon. Asentamiento Cristo Rey er et småbondesamfunn som kjemper for retten til jord ved å okkupere et ubrukt landbruksområde. Det betaler de en høy pris for.

Tekst og foto: Ingvild Haukeland, ansatt i miljøorganisasjonen NOAH - Friends of the Earth Denmark

– Her pleide vi å bo, der borte kom politiet. De skjøt mot oss med gummikuler, og vi løp over jorden her. Blanca Jara, en tobarnsmor fra Cristo Rey, peker utover landskapet og viser hvordan den siste tvangsfordrivelsen foregikk. Det var en tidlig morgen i begynnelsen av juli i år, og Blanca og de andre innbyggerne lå fortsatt og sov da en politistyrke med rundt 400 politifolk og et helikopter ankom. Hun forteller om hvordan de måtte ta det de hadde i hendene og flykte over til nabolandsbyen, mens politistyrken jaget dem med gummikuler og tåregass. Da de kom tilbake til det som hadde vært hjemmet deres, var ingenting som før. Det som hadde vært en landsby med små hus, kjøkkenhager og en fotballbane var nå redusert til hauger med brente planker, nedhogde bananpalmer og nedbrente grønnsaksbed. Bare en og annen enslig plante hadde overlevd politiets rasering. Bakken var dekket av tomme brusbokser, ketsjupposer og annet søppel politiet hadde lagt igjen.

Cristo Rey er et småbondesamfunn i regionen San Pedro, 150 kilometer nordøst for hovedstaden Asunción. Her bor ca. 70 familier, som lever av småskala jordbruk. Familien er jordløse småbønder og de okkuperer jorda i Cristo Rey som en del av deres kamp for en jordreform i landet. I likhet med mange andre

rurale områder i Paraguay, er småbøndene her i konflikt med en storskala kvegbonde, som hevder at området tilhører ham. Selv om ingen har kunnet vise papirer på at de eier jorda, har bondefamiliene vært utsatt for mange fordrivelser de tolv årene de har bodd i området. Bare i sommer har de blitt fordrevet av væpnet politi to ganger.

Voldelige fordrivelser utført av statlige politistyrker er ikke uvanlig i Paraguay. Landet med drøye 7 millioner innbyggere har en av de mest skjeve jordfordelingene i verden. Til tross for at nesten 40 prosent av innbyggerne bor i rurale strøk, eier kun 12000 personer, eller 0,16 prosent, hele 90 prosent av jorda.¹ De resterende 10 prosentene eies av små og middels store bønder, mens hele 300 000 småbønder står uten jord. Dette skyldes blant annet det 35 år lange militærdiktaturet under general Stroessner, som varte frem til 1989. Under diktaturet ble store landområder gitt til presidentens støttespillere, og tusener av småbønder ble dermed fordrevet fra jorda si. Det har ikke vært noen jordreform siden diktaturets fall, til tross for at grunnloven fra 1992 stadfester at en jordreform er nødvendig for å sikre velferd for den rurale befolkningen.

Tilgang til jord er derfor et sentralt krav for

småbønder i Paraguay. Småbondeorganisasjonen Federacion Nacional Campesina (FNC) bruker jordokkupasjoner som en strategi for å gi jordløse land, og for at myndighetene skal anerkjenne deres rett til jord og til et verdig liv. Siden diktaturets fall har FNC tatt tilbake 270 00 hektar med jord, men dette er kommet med en høy pris. Jordokkupasjonene har blitt møtt med massiv vold fra jordeiere og staten, og siden 1989 har 126 småbønder blitt drept i forbindelse med jordokkupasjoner og demonstrasjoner.²

De siste årene har landkonfliktene blitt intensivert. I fjor vedtok parlamentet en lov som kriminaliserer jordokkupasjon, og innbyggerne i landsbyer som Cristo Rey risikerer opptil ti års fengsel hvis de blir arrestert.³ – Vi har sett en trend over de siste årene hvor sosiale ledere blir stadig mer forfulgt, truet, kriminalisert og drept, forklarer Miguel Lovera. Lovera kommer fra miljøorganisasjonen Heñói, som jobber for å beskytte miljøet og fremme småbønders og urfolks rettigheter, blant annet ved å dokumentere menneskerettighetsbrudd i forbindelse med agroindustriens ekspansjon.

– Mangelen på et nasjonalt oppgjør med menneskerettighetsbruddene under diktaturet,

gjør at ingen av de skyldige har blitt stilt til ansvar, og det er i praksis de samme elitene som sitter med makten i dag, forteller Lovera videre. De store landeierne og agroindustrien kan dermed fortsette med å ekspandere til nye områder, brenne ned skog og fordrive småbønder og urfolk uten at det får noen konsekvenser. I stedet er det de som organiserer seg for å stoppe avskogingen og fordrivelsene som blir utsatt for trusler og risikerer å bli straffeforfulgt⁴.

De siste årene har Paraguays landbruk blitt mer og mer konsentrert rundt noen få planter for eksport, som blant annet soya.⁵ Det eksportorienterte landbruket drives av agroindustrien. Det vil si at produksjonen er industriell og foregår på enorme plantaser, ved bruk av kunstgjødsel, sprøytemidler, frø, kapital og teknologi fra multinasjonale selskaper. Det er dermed hovedsakelig de store jordeierne og kommersielle aktører som tjener på landbruksproduksjonen.

– Hvis du har penger, kan du gjøre hva som helst i Paraguay, og er det noe agroindustrien og de eksportorienterte store landeierne har, er det penger.

I følge Lovera er det allment kjent i Paraguay

Barn i Cristo Rey, foto: Ingvild Haukeland

1 <https://www.earthrights.org.uk/paraguays-looted-lands>

2 <https://www.codehupy.org.py/wp-content/uploads/2021/12/Informe-Anual-sobre-la-Situacion%CC%81n-de-los-Derechos-Humanos-en-Paraguay-2021.pdf>

3 <https://www.codehupy.org.py/wp-content/uploads/2021/12/Informe-Anual-sobre-la-Situacion%CC%81n-de-los-Derechos-Humanos-en-Paraguay-2021.pdf>

4 <https://www.theguardian.com/global-development/2016/may/03/paraguay-battles-over-land-rights-in-the-courts-and-across-the-airwaves>

5 <https://borgenproject.org/tag/hunger-in-paraguay/>

at for omkring 200 000 amerikanske dollar, kan et selskap eller en privatperson leie en politistyrke på mer enn 1000 politibetjenter, inkludert våpen, biler og helikoptre.

Europeisk jordbruk og norsk fiskeoppdrett er avhengig av å importere soya til för. Store deler av denne soyaen kommer fra Sør-Amerika, inkludert Paraguay, hvor produksjonen har eksplodert de siste årene. Soyabønner er Paraguays absolutt største eksportvare, og landet er verdens fjerde største soya-eksportør⁶. Global Forest Coalition anslår at hele 94 prosent av landbruksjorda Chacoregionen i øst-Paraguay brukes til å dyrke soya for eksport⁷.

– Etterspørselen fra Europa er med på å gjøre det mer attraktivt å hogge ned skog og fordri-ve mennesker for å produsere for eksempel soya, forklarer Inés Franciscelli fra Heñói.

Eksplasjonen i soyaproduksjonen har store konsekvenser for matsuvereniteten, forteller Franciscelli:

– Fordi agroindustrien legger beslag på nesten all landbruksjord, er det nesten umulig å skape lokale markeder og

lokal matproduksjon. Det betyr at Paraguay er fullstendig avhengig av å importere mat fra utlandet. I en tid med global inflasjon og matkrise betyr det at det er de fattigste som må kjempe aller hardest for å få endene til å møtes.

Store deler av soyaen er genmodifisert (GMO), og sprøytes med sterke sprøytemidler. Folk som bor i nærheten av plantasjene rapporterer om helseplager som magepine og pustevansker, samt økning av lymfekreft og leukemi⁸. Ofte foregår sprøytingen med fly, noe som gjør at sprøytemidler lett spres til omkringliggende områder. Det er dokumentert at urfolkslandsbyer har mistet hele avlinger og husdyr har dødd som følge av sprøytingen på soyamarker i nærheten⁹.

– Eksport av soya er en helt avgjørende årsak til de systematiske overgrepene og volden som blir utøvet mot småbønder og urfolk, forteller Franciscelli.

– Dette er grupper som har blitt drevet på flukt gjennom hele Paraguays historie: først av kolonialister, deretter av Stroessners diktatur, og nå av agro-industrien. Europa har derfor et stort ansvar

for undertrykkelsen som skjer i Paraguay, mener hun.

– Europa er nødt til å redusere sitt forbruk, så dere ikke legger beslag på vår jord for å opprettholde deres ikke-bærekraftige livsstil og økonomiske vekst.

Imens fortsetter innbyggerne fra Cristo Rey med å kjempe for retten til jord.

– Vi har ikke noe annet sted å gå, så vi kommer tilbake til Cristo Rey. Vi fortsetter å gjøre motstand, fortsetter å kjempe. Hva annet kan vi gjøre? sier Blanca Jara.

6 <https://oec.world/en/profile/bilateral-product/soybeans/reporter/pry>

7 <https://globalforestcoalition.org/paraguay-cas-photo-essay/>

8 <https://www.oxfam.org/es/paraguay-el-pais-donde-la-soja-mata>

9 <https://news.un.org/es/story/2021/10/1498292>

TO KVINNELIGE ORDFØRERE STÅR OPP MOT *EL MACHISMO*

FMLN-ordførerne Tulita Tobar og Lilian Antonia Portillo de Carillo er på europaturné. Budskapet deres er krystallklart: fordøm det som skjer i El Salvador.

Tekst: Inga Haugdahl Solberg

FMLN

Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional (FMLN) ble dannet i 1980 som en samling av El Salvadors revolusjonære krefter, og ledet an i krigen mot militærjuntaen som hadde kuppet makta i 1979. Borgerkrigen varte til en fredsavtale ble signert i 1992. Samme år ble FMLN et politisk parti, og har siden byttet på regjeringsmakta med det høyreorienterte partiet ARENA, helt til Nayib Bukele vant presidentvalget i 2019 med partiet Nuevas Ideas.

På turné for å bryte mediemuren

– Mange tror vi vil heve oss over menn, men det er ikke det det handler om. Kampen for kvinners rettigheter kommer fra en lang historie med undertrykking og mishandling av kvinner, sier Tulita.

Tidsskriftet LatinAmerika møter henne og Lilian på LAGs kontor på Tøyen fredag 30. september, sammen med andre El Salvador-interesserte aktivister. Besøket til Norge og flere andre europeiske land er arrangert av FMLNs interkontinentale front, som samler aktivister og støttespillere utenfor El Salvador. Deres mål er å spre informasjon som ellers ikke kommer ut i media om situasjonen i El Salvador fra deres ståsted i kommunene San José las Flores og San Esteban Catarina.

– Jeg har jobbet med kvinnesaken lenge, men tidligere med et mer sosialt fokus. Støtten og oppfordringene fra kvinnene i lokalsamfunnet fikk meg til å stille som ordfører kandidat, sier Tulita, som er ordfører i San José las Flores i sin andre periode.

Lilian ble også gjenvalgt i fjor høst, men de påpeker at å være kvinne i politikken i El Salvador ikke er uten hindringer. Machismo-en i landet står sterkt, og særlig det ekstremt kjønnsdelte omsorgsarbeidet hvor husarbeid og ansvar for barn hovedsakelig faller på kvinnene, gjør det vanskelig å finne tid til å engasjere seg i politikken. Vold mot kvinner, og i ytterste konsekvens drap (*femicidio*), er et stort problem, og dette økte under pandemien.

– Men dette er ikke et tema på agendaen, sier Lilian, vi hører ikke noe om det i media.

Hun nevner Prudencia Ayala som et eksempel på en foregangskvinne i den historiske kampen for kvinners rettigheter i El Salvador, og understreker at det som er vunnet er takket være langvarig kamp, og at det ikke kan tas for gitt.

Bukeles El Salvador: maktkonsentrasjon, politisk forfølgelse og økende fattigdom

Lilian og Tulita snakker ivrig og engasjert, og inviterer oss til å besøke dem i El Salvador. De tilbyr å vise oss hvordan det står til i landet, og i tillegg ta oss med for å bade i en lokal, magisk innsjø. Etter at Nayib Bukele fra partiet Nuevas Ideas vant presidentvalget i 2019 har det gått nedover med demokratiet, menneskerettighetene og med kommuneøkonomien, forteller de. Som ordførere i hver sin lille, fattige kommune var de avhengige av de 10 prosentene av statsbudsjettet som før ble overført til dem for å gjennomføre lokale utviklingsprosjekter og sosialt arbeid i sine lokalsamfunn. Under Bukele er dette redusert til en brøkdel. Den offisielle grunnen er bekjemping av korrupsjon blant lokalpolitikere, og pengene skulle likevel nå lokalsamfunnene gjennom en sentralt nedsatt komité. De to ordførerne har imidlertid ikke sett noe til midlene.

– Å ta vekk støtten til lokalsamfunnene har svekket dem, og det gjør det enklere for Bukele å samle makt sentralt, er Lilians teori. Med dårlige økonomiske utsikter øker også migrasjonen fra landet, noe som får alvorlige ringvirkninger for lokalsamfunnene, særlig for barn som vokser opp uten foreldre.

– Bukele lovte å bygge universiteter til de

unge. I stedet har han fått bygd et megafengsel, og unge folk får fengsel og tortur i stedet for utdanning, sier Tulita.

Bukeles strategi for å få slutt på gjengkriminaliteten i landet har vært brutale massearrestasjoner. Unntakstilstanden som ble erklært i mars gjelder fortsatt, og Lilian og Tulita forteller at politiet og militæret arresterer folk uten lov og dom, og om forferdelige forhold i de allerede overfylte fengslene. Ikke-statlige organisasjoner som tidligere har tilbudt fri rettshjelp er hindret i sitt arbeid, fordi Bukele har innført nye regler som krever at alle sivilsamfunnsorganisasjoner som mottar økonomisk støtte fra utlandet registreres som utenlandske agenter. De må også gjennomgå økt inspeksjon fra myndighetene, og må betale mye høyere skatt.

– De kan være så kriminelle de vil, men du kan ikke ta fra dem menneskerettighetene deres, sier Tulita. Dessuten må vi spørre oss om hvordan de kriminelle blir kriminelle, når det ikke finnes andre muligheter.

Hun mener massearrestasjonene er en måte å få folk til å tie om det som egentlig skjer i El Salvador, og at Bukele prøver å vise handlekraft, uten å gjøre noe med røttene til problemene i landet, som fattigdom.

Gryende motstand i en usikker situasjon

Lilian beskriver en situasjon hvor det råder stor usikkerhet.

– Jeg er redd for at ting kan komme tilbake til slik det var før borgerkrigen brøt ut i 1980, da FMLN gikk til opprør mot det daværende militærdiktaturet.

Selv ble hun med i FMLN da hun var 11 år. Hun mistet sju søsken og faren sin i krigen, og moren ga også alt til saken.

– Jeg kan ikke tie stille. Å tie stille om urettferdigheten ville vært å forråde verdiene som mine foreldre og søsken kjempet for, sier hun. De forteller at Bukele hovedsakelig kommuniserer på sosiale medier eller i enetaler på den statskontrollerte tv-kanalen, at han nekter å svare på kritiske spørsmål fra journalister, og sprer hat og splittelse blant folk.

– Han får oss til å ville drepe hverandre på grunn av politiske forskjeller, sier Tulita. Mange er redde, og flere mottar trusler om å miste jobben dersom de protesterer mot den politiske situasjonen. Likevel er det flere som bryter fryktkulturen. I det siste har de merket en voksende misnøye mot regjeringa,

også blant folk som stemte på Bukele. Noen uttrykker det kun lavmælt i trygge rom, mens det også er folk fra flere lag i samfunnet som tar til gatene.

– Som ledere har vi ansvar for å snakke, sier Tulita, og kommer med en oppfordring til LAG: Vi håper at dere også vil bruke deres stemme til å fordømme det som

skjer i El Salvador.

– Derfor har vi kommet hit for å presentere arbeidet vi gjør. Man må kjenne til hverandres realitet for å bygge solidaritet, sier Lilian.

En drøy time har flydd forbi, og enda kunne nok de to ha fortalt mye mer. Men kaffekoppene våre er mer eller mindre tomme – de salvadoranske gjestene synes vi lager den litt vel sterk, og sier de skal vise oss hvordan de gjør det når vi gjengjelder besøket. Vi sier takk for denne gang, ønsker dem god turné videre, og tar med oss den viktige kunnskapen og oppfordringene de har delt.

Tulita Tobar og Lilian de Carillo holder opp bilder av Berta Cáceres og Marielle Franco. Foto: Silje Kvanvik

DETTE KAN IKKE SKJE MED MEG

Tekst: Juan Grajales, colombiansk skjønnlitterær forfatter, som siden generalstreiken i fjor har skrevet om menneskerettigheter. Etter trakassering, forfølgelse og trusler fra det offentlige maktapparatet flyktet han fra Colombia, og bor nå i Norge. Oversatt av Inga Haugdahl Solberg og Emi Páez Rokseth.

Jeg satte meg på sengekanten og så sekken min ligge åpen og tom i et hjørne. Som alltid var rommet mitt et kaos, og det kunne virke som det var en hvilken som helst av disse nettene hvor det ikke skjedde noen ting. Bøkene mine sto fortsatt i bokhyllene, diplomene mine hang fortsatt på veggen, det samme gjorde plakaten med bilde av romanene mine, tavla med nedskriblede ideer og bekymringer, konkyliesamlinga, krukka med symbolske ting, fotografiene som registrerte min flyktige passasje i denne rare verdenen. Hva var det meningen at jeg skulle pakke? Kunne jeg kanskje ta med meg møblene mine og senga mi? Kunne jeg ta med huset mitt? Kunne jeg ta med meg sangen fra kolibriene på balkongen? Kunne jeg ta med trærne? Kunne jeg ta med skyene? Kunne jeg ta med vinden?

Klokka var fire på morgenen og jeg hadde fortsatt på meg de samme klærne som da jeg dro til universitetet den morgenen i forveien. Jeg løp, forsinka, inn på laboratoriet, noen fluer unnslopp glassbeholderen min, jeg sølte eter på mikroskopet, og hadde glemt pinsetten min i taxien. Det var noen som la merke til hvor klønete jeg var, men ingen visste om grunnen til engstelsen: det var den siste dagen før jeg skulle flykte fra landet.

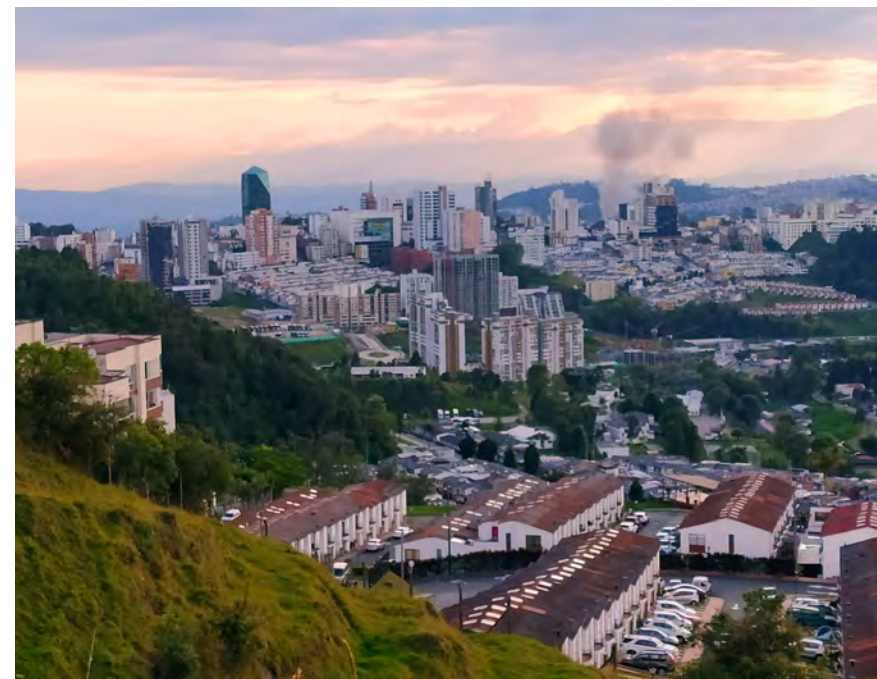
Jeg hadde nesten ikke fortalt det til noen for å slippe å ta avskjed. Jeg skjulte meg bak et krampaktig smil, like mye for å overbevise meg selv om at alt var som det skulle. “Dette kan ikke skje med meg,” tenkte jeg. For jeg visste at dette skjedde med andre forfattere. Det skjedde med aktivister, menneskerettighetsforkjempere og uavhengige journalister, med hvem som helst som skulle komme til å heve stemmen overfor de med makt. Det kunne skje med alle, bare ikke med meg. Jeg tenkte at livet mitt kunne flyte videre, uberørt, selv etter at det utenkelige hadde skjedd, da politiet oppsøkte meg en ettermiddag i juni på grunn av det jeg hadde skrevet de siste månedene.

Dagen jeg skulle reise så jeg det rosa lyset fra soloppgangen, og skjønte at dette var siste gang. Jeg kom ikke til å være her for å se månen over hustakene i Manizales-strøket. Det var flyktige farvel for å ikke gråte, diskrete stemmer for å ikke dø. Ord som ble sittende fast i brystet, fordi de var alt for vonde å uttale. Jeg sa at jeg skulle på backpacking, som jeg hadde gjort noen ganger før. Alt det som ga livet mitt mening, måtte jeg la være igjen. Jeg så moren min med et fortapt blikk, jeg så faren min med hånden på brystet. Jeg så de begge forsvinne idet jeg gikk inn i avgangshallen, og spurte meg selv om dette kunne være siste gang jeg så dem. Jeg holdt tilbake tårene, fordi det var forbudt å gråte, det var forbudt å føle; jeg ville ikke vekke noens mistanke. Det gjorde vondt å innse at jeg måtte fjerne meg fra livene deres, ikke fordi jeg ikke var glad i dem, men nettopp fordi jeg var så glad i dem at jeg var villig til å dra for å unngå å skade dem. “Lov oss at du får det bra,” ba de. Jeg visste at de ville få det bedre uten meg.

Jeg satt limt til vinduet da vi tok av og så de grå tårnene på katedralen, jeg så de snødekte platåene langs Andesfjellene. Jeg så byen klatre oppover de bratte bakkene, som for å krone fjellene med sin sta storslagenhet. Der bodde jeg, og dette var min siste dag.

En merkelig smerte tok bolig i sjelen min, en sorg jeg ikke visste hva var og som jeg først senere lærte at var følelsen av eksil. Det er en pine som stiger og synker med fremtidens tidevann, som kommer og går langs fjordene, og som sidevindene tar med seg. Den kan aldri forsvinne helt, for fra den dagen av hadde jeg ikke lenger et fedreland.

Jeg tenkte at det var etterordet til torturen Colombia ble utsatt for fra og med 28. april, da politiet bestemte seg for å skyte med skarpt for å slå ned protestene, da de militariserte byene, da trafikken sto stille i gatene, da lysene ble slått av i bydelene i Cali, da forsvarsmi-

nisteren diktet opp et cyberangrep for å ha en unnskyldning for å forfølge stemmer fra opposisjonen. Tusenvis av tilfeldige arrestasjoner, titalls drap, hundrevis av forsvinninger, og bilder av paramilitære som skjøt side om side med politiet og gjorde det de uniformerte ikke kunne gjøre fordi mengden døde alarmerte det internasjonale samfunnet. Prisen for å tie ville ha vært verdigheten min. Prisen for å protestere ble eksilet.

Fremtiden min ble hvisket ut, planene mine om et rolig liv, litterære møtekvelder, utsiktene til mislykkede kjærlighetshistorier, den helbredende tilstedeværelsen av familien min. Alt ble annerledes, men jeg nektet fremdeles å forandre meg. Jeg visste at jeg bare var en av mange forfattere, journalister og aktivister som samme dato flyktet fra landet og spredde seg utover verden som drops fra en pinjata. For familien min ville jeg bli til et minne, et fotografi og en mekanisk stemme på den andre siden av jorda. Sønnen som dro sin vei.

“Dette kan ikke skje med meg,” sa jeg til meg selv en dag. “Dette kan ikke skje med meg,” fortsatte jeg å si hver dag, selv om verden smuldret opp rundt meg, selv om jeg var på vei bort fra kontinentet den siste ettermiddagen i Cartagena de Indias, selv om jeg hadde stappet alle drømmene mine ned i en koffert og minnene mine var gjort om til konkrete objekter.

“Dette kan ikke skje med meg,” sa jeg til meg selv i de tre månedene jeg reiste uten kompass, da jeg byttet by oftere enn jeg byttet t-skjorte og da jeg sådde angst i fremmede

hjerter. Jeg eksisterte stundvis i den periodiske tilstedeværelsen min, jeg sov lite for å ikke bli beleiret av mareritt, jeg skalv av kulde i landskapet med trær uten blader og en himmel av marmor.

Jeg lagde fotspor i snøen der i nord, og tenkte at jeg hadde kommet til verdens ende. Der skulle min høsts siste blader falle, jeg ville fortæres av smerten som torturerte meg i de søvnløse nettene. Og jeg tenkte at nå var jeg ikke mer enn en stemme som går i oppløsning i lufta, jeg tenkte at jeg kom til å forsvinne i mine siste ekko, at eksistensen min kom til å gå opp i røyk, fordi jeg var ikke lenger noe av det jeg hadde vært. Jeg var tom, jeg var uten håp, jeg glemte fortiden min, og for første gang lærte jeg hva ensomhet er.

Jeg så meg bakover og ble skremt over hvor langt jeg hadde kommet, hvor fjern jeg var fra verden. Jeg så fjellene dekket av dette plettfrie hvite, jeg så de grønne, buktende lysene som danset mellom stjernene, jeg så de flyktige dagene uten å forstå hvilket sted dette var og hvorfor alt var så annerledes.

Jeg følte meg verdiløs og at alt hadde vært forgjeves. Livet gikk videre uten meg, der, i den samme byen der sola gikk opp hver dag til samme tid, hvor de samme fuglene satte seg i de samme greinene, hvor alt fortsatte i sin tilsynelatende uforanderlige rytme fordi ingenting hadde vært nok. “En dag,” sa jeg til meg selv, men klarte ikke å fullføre setningen. For første gang kjente jeg meg som en forfatter, og det var da jeg lærte at ordene er lys i mørke tider.

Bilde t.v.: Manizales, Colombia.
Bilde t.h.: Setermoen, Norge.
Foto: Juan Grajales.

GRØSS, GRU OG ARGENTINSK NOVELLEKUNST

Argentinske Mariana Enríquez skriver noe som kan minne om politiske spøkelses-historier. Mange har omtalt hennes mørke og dystopiske skrivestil som en helt ny strømning i latinamerikansk litteratur. Denne strømmingen har også nådd Norge, og til nyttår kommer Enríquez' siste bok, *Vår del av natten*, ut på norsk.

Tekst: Emi Páez Rokseth

Mange forbinder latinamerikansk litteratur med det fantastiske og overnaturlige. Forfattere som Gabriel García Márquez og Julio Cortázar gjorde sjangeren magisk realisme til et av kontinentets særpreg. Mariana Enríquez representerer likevel en ny generasjon forfattere, og bringer en ny stemme inn i litteraturen. Hun skriver nesten utelukkende fra ståstedet til kvinnelige protagonister og tar utgangspunkt i det hverdagslige. Fortellingene hennes har likevel lite med det trivielle og normale å gjøre, tvert imot. Som sine litterære forfedre bryter hun med realismen, om enn på et mye mer makabert vis. Fortellingene hennes er preget av et påtrengende og dystert alvor som gir lite rom for det absurdes komikk og ironiske distanse. Det hverdagslige sløret skjuler her heller noe okkult og farlig. Når fasaden sprekker, møter vi en verden av spøkelser, svart magi, onde ånder og mørke krefter.

Møtet med det brutale

Mariana Enríquez har gjort seg bemerket for sine rå og brutale skildringer. Hun legger ikke skjul på at hun er inspirert av grøssersjangeren og det gotiske. Spesielt hennes kritikerroste novellesamling *Las cosas que perdimos en el fuego* (*Tingene vi mistet i brannen*, på norsk ved Gyldendal, 2017), er preget av denne estetikken. Novellene tar opp et bredt spekter av samfunnsaktuelle saker, som vold mot kvinner, trange kjønnsroller, spiseforstyrrelser, mental helse, kriminalitet og fattigdom.

Alle novellene har en tydelig, ofte ung og urban fortellerstemme. Desperasjon og forvirring, men også likegyldighet og kulde preger protagonistene som forteller sin historie om møtet med det ubegripelige og mystiske. Vi møter unge jenter som setter fyr på seg selv, forelsker seg i hodeskaller, forsvinner i skogen, eller biter av seg alle neglene. Det er den ekle stemningen, mer enn selve handlingen som driver fortellingene, og følelsen av at noe ikke er som det skal være etableres tidlig. I åpningsnovella "Den møkkete gutten" møter vi for eksempel en ung kvinne som nylig er flyttet alene til et av Buenos Aires' fattigere strøk. Hennes nærmeste "nabo" er en liten gutt og moren hans, som sover på en madrass utenfor bygget der hun bor. En dag forsvinner mor og barn. Dagen etter går det en nyhetssending om et grotesk drap på en gutt i samme alder. Vi får eksplisitte detaljer om drapet, som er gjort med en slik grusomhet at det virker som noen har ønsket å sende ut en advarsel. Tunga er revet ut av munnen, hodet kappet av kroppen og gutten er seksuelt misbrukt, mulig etter at han allerede var død. Vi får aldri vite om det er snakk om samme gutt, men det er ikke poenget heller. Det er angsten over at dette kunne ha vært den samme gutten, at dette kunne ha skjedd utenfor blokka der man bor, som får en til å grøsse. Slike sterke og ekle uttrykk som beskrivelser av lemlestelser, lukten av råttent kjøtt og vold begått mot eller av barn, går igjen i flere av novellene.

Bilde av Mariana Enríquez under en internasjonal bokmesse i Buenos Aires våren 2022. Foto: Kaloian/Ministerio de Cultura de la Nación.

Militærdiktaturets spøkelser

Dragningen mot det overnaturlige og mørke springer ut av en generasjon argentinere som er født enten rett før eller like etter militærdiktaturets fall. De er vokst opp i en tid der arven fra diktaturet ennå dominerer samfunnet i stor grad, uten at disse sammenhengene er like klare lenger. Mariana Enríquez har selv beskrevet det som et samfunn med spøkelser overalt. Undertrykkende strukturer som under diktaturet var åpenbare er nå blitt usynlige som spøkelser, uten at dette gjør dem mindre tilstedeværende. Tvert imot gjør usynligheten dem også allestedsværende, og gir en følelse av at man aldri kan være helt trygg. Enríquez skriver inn en uro som gjør at leseren stadig er redd for at noe forferdelig skal skje. Mangelen på et oppgjør og all den oppsamlede usikkerheten gjør at fortellingene stadig befinner seg på bristepunktet mot noe grusomt. Sånn kan man også se for seg at det føles å leve i et samfunn der volden er skjult bak politiske, historiske og familiære maktstrukturer. Dette ansente og uavklarte skremmende, minner også om vårt forhold til det overnaturlige. Det er en slags ærefrykt overfor noe man ikke helt greier å peke ut hva er og konfrontere. Da står man også maktesløs og sårbar tilbake.

Effekten av horror

Dreiningen mot det horrible har også en viktig funksjon: det overfører en konkret følelse av uro og ubehag, det får oss til å, rent fysisk,

grøsse. Dette tillater oss å ta til oss volden som faktisk finner sted i samfunnet på en annen måte enn det vi gjør gjennom statistikk og andre former for samfunnsanalyse. Hvordan kan et begrep som 'politisk vold' i det hele tatt være dekkende for det som oppleves som totalt uforklarlig når det er ens egne familie-medlemmer som forsvinner sporløst? Det er i dette tomrommet, mellom det meningsløse i den konkrete erfaringen av vold og våre forsøk på å gi volden en abstrakt mening, at vi kan trenge litteraturen. Slik blir Enríquez' fiksjon også et viktig formidlings- og oversettelsesarbeid. Den blottlegger og konfronterer oss med den levde smerten som så lett ellers unnslipper oss. Volden går fra å være noe distansert og abstrakt til å bli en sanselig erfaring hos leseren. Vi lar oss jo skremme av det overnaturlige i historien fordi vi innser at den volden det avslører er reell. Det minner oss på at for mange latinamerikanere er denne volden alt annet enn fiksjon. Horror er altså stikkordet når man skal snakke om Mariana Enríquez. Hun behersker denne sjangeren så godt at man mens man leser, stadig dras mellom å ville kaste boka fra seg i avsky og en besettelse på å fortsette. Sistnevnte seirer, og Enríquez' mørke univers er vanskelig å legge fra seg selv etter at man er ferdig å lese. At hun knytter dette overnaturlige til en konkret politisk kontekst, gjør det hun skriver også til viktig samtidslitteratur.

HVA HAR SKJEDD I LAG I HØST?

I høst har vi virkelig sett at organisasjonen er tilbake til sin normale rytme hvor vi i fellesskap diskuterer politikk og sprer informasjon om hva som skjer på grasrota i Latin-Amerika og i Norge. Her følger en liten oppsummering av hva vi har fått til høsten 2022.

Tekst: Silje Hvilsom Kvanvik, informasjons- og organisasjonsmedarbeider i LAG

Foto øverst: Panelsamtale om kampen om territoriene og urfolks rettigheter under Globaliseringskonferansen.

Nederst: Stort oppmøte på valgveke for presidentvalget i Brasil. Begge foto: Silje Hvilsom Kvanvik

ARRANGEMENTER

Organisasjonen kickstartet høsten med sommersamling i vakre omgivelser på en øy i Oslofjorden. Fra der kan vi skilte med over 40 utadretta arrangementer i hele landet, og over 20 foredrag for organisasjoner og skoleklasser. Vi har snakket om alt fra matsuverenitet, norsk kapital i Latin-Amerika, til grunnlovsprosessen i Chile, og ikke minst valget i Brasil.

LAG var også med på å organisere seks arrangementer på Globaliseringskonferansen sammen med blant andre Attac, FOKUS, og PBI. I tillegg sto utstillingen til Christa Korvald utstilt under hele konferansen. Utstillingen ble til etter et besøk til Guatemala og Conavigua tidligere i år, og knytter sammen kampen for retten til territorier og sosial kamp på tvers av Norge og Guatemala.

Under konferansen hadde vi besøk av to gjester fra Latin-Amerika, Hernán Scandizzo fra Observatorio Petrolero Sur i Argentina og Jaqueline Kuña Aranduha, feminist og Guarani-Kaiowá-aktivist fra Brasil. Senere fikk vi også besøk av den nicaraguanske forfatteren og poeten Gioconda Belli fra Nicaragua. De to sistnevnte kan du lese mer om på side 5 og 12.

To av LAGs eldste medlemmer, Adriana Sossa og Luís Guillermo Pinzón bidro med sine vitnesbyrd til Sannhetskommisjonen for Colombia sitt arbeid blant colombianske krigs ofre i Norge. De kom begge som flyktninger til Norge i 1989.

Et høydepunkt denne høsten må være valgveka på Melahuset for presidentvalget i Brasil. Det var virkelig en kveld fylt med spenning, nervøsitet, lettelse og glede. For et opplegg!

Rasmus Hansson (MDG), Geir Jørgensen (Rødt), og Alfred Jens Bjørlo (Venstre) sammen med representanter fra MST på luksushotell i Rio de Janeiro. Foto: LAG

POLITISK PÅVIRKNING

Sammen med gjestene og mange aktivister organiserte vi ulike møter og arrangementer. Blant annet har vi snakket med Utenriksdepartementet om situasjonen for urfolk i Brasil og for politiske fanger i Nicaragua. Vi har hatt møter med stortingsrepresentanter om Equinor i Argentina og handelsavtalen mellom Mercosur og EFTA, og vi har vært representert i media flere ganger.

Næringskomiteen på Stortinget var i høst på reise til Argentina og Brasil, og på programmet som LAG fikk innsikt i var det få møter med sivilsamfunnet, men urovekkende mange med privat næringsliv og oljelobbyen. Slik kan det ikke være, og vi sendte derfor inn innspill sammen med flere organisasjoner for å foreslå møter med LAGs samarbeidspartner De jordløses bevegelse (MST).

Vi har også deltatt på flere internasjonale møter. Peder Ressem Østring og Astrid Bragstad Gjelsvik var på den europeiske konferansen for vennskapsnettverket til MST. Styreleder Larissa Avelar og Astrid har deltatt på møter med Verdens handelsorganisasjon (WTO) gjennom Handelskampanjen, både i Genève og Roma.

SOLIDARITETSBRIGADENE

Og når vi snakker om internasjonale reiser, så må vi nevne at høsten også har innebåret forberedelser til livets viktigste og vakreste prosjekt, nemlig solidaritetsbrigadene. Den nye brigaden er satt, og gleder seg til å reise til Brasil. De hadde første møte på Rødkleivhytta i november. Vi gleder oss til å følge dem videre!

Så, når du, kjære LAG-aktivist, setter deg ned og tar en pust i bakken før det nye året kommer og Landsmøtet i 2023 nærmer seg, kan både du og jeg se stolt tilbake på 2022 over alt vi har fått til sammen. Takk for hederlig innsats i år!

PODCASTANBEFALINGER

Litteraturhusets podcast: Noe råttent i Argentina.
En podcastepisode som streamer en samtale med forfatterne Mariana Enriquez og Samanta Schweblin.

Forsynt?
En podcast om hvem som blir forsynt og hvem som forsyner oss i dagens globale matsystem, laget av brigadister som var i Colombia og Norge våren 2020.

S.O.S. Amazonas
Ninthu Paramalingam har laget denne radiodokumentaren på to episoder om de mørkere sidene av Norges såkalte "samarbeid" med Brasil.

Fra krise til håp: Venstresida vant valget i Colombia - hva nå?
Norges sosiale forums podcast om sosiale bevegelser, som i en nylig episode intervjuer Jessica Buendía om situasjonen i Colombia.

Regnskogpodden
En podcast utviklet av Regnskogsfondet. Tar opp temaer som økologi, ressursutnyttelse, og klima knyttet til regnskogforvaltning. Og hvordan de politiske og sosiale forholdene i land med regnskog påvirker dette.

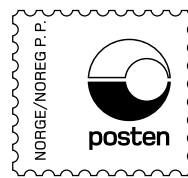
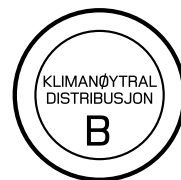
Radio Semilla (på spansk)
En ecuadoriansk podcast med røtter i Red de Guardianes de Semillas. Podcasten tar opp temaer rundt agroøkologiske prosjekter, fra landet der store deler av det sør-amerikanske biomangfoldet representeres. Mye er truet av gruvedrift og oljeboring, men det finnes også motstand på lokalt nivå. Den siste episoden intervjuer Julia Guerra fra MST. Hvis du er nysgjerrig på økologiske og sosiale prosjekter (og forvaltning av naturressurser fra et alternativt ståsted), er denne podcasten et oppløftende utgangspunkt.

Recado Confidencial (på spansk)
Vil du lære med om hva som skjer, og har skjedd, i Wallmapu? Recado Confidencial undersøker aspekter ved mapuchekultur og historie: Hva skjer med skogbrannene i La Araucania og hva er situasjonen for urskogen i området? Hva er konsekvensene av konfliktene mellom den chilenske staten og mapuchesamfunnene? Hvilke stemmer har representert mapuchene i grunnlovsprosessen? Og hvorfor ble Augusto Pinochet utropt som en urfolksautoritet av en mapucheforsamling mot slutten av diktaturet?

Flere fra LAG: <https://www.latin-amerika-gruppene.no/publikasjoner/podcast>

Har du interesse for journalistikk og latinamerikansk politikk og samfunn?

LatinAmerika søker nå etter nye medlemmer til redaksjonen. Er dette deg?

- Erfaring med journalistikk eller redaksjonell erfaring
- Interesse for latinamerikansk politikk og engasjement for utviklingsspørsmål
- Kjennskap til tidsskriftet og LAG
- snakker spansk eller portugisisk

Tidsskriftet inneholder nyheter, analyser, reportasjer, kronikker, intervjuer, kulturstoff, bildeserier og mye mer innhold hentet fra Latin-Amerika eller fra latinamerikanske miljøer i Norge.

Ble du gira av dette?

Ta kontakt med redaksjonen på latinamerika@gmail.com

